

Stenografični zapisnik

pete seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 28. januvarija 1898.

Nazoči: Prvosednik: Deželni glavar Oton Detela. — Vladni zastopnik: C. kr. deželni predsednik ekszellenca baron Viktor Hein in c. kr. okrajni komisar baron Viljem Rechbach. — Vsi članovi razun: Ekszellenca knezoškof dr. Jakob Missia in baron Friderik Rechbach. — Zapisnikar: Deželni tajnik Jožef Pfeifer.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika IV. deželnozborske seje dné 25. januvarija 1898.
2. Naznanila deželnozborskega predsedstva.
3. Priloga 46. Poročilo deželnega odbora gledé uvrstitve v cestnem okraju Ljubljanskem se nahajajoče, na Jezici od Dunajske državne ceste čez Savlje, Kleče in Vižmarje do njenega stika z Ljubelsko državno cesto pri distančnem kamnu km 7-400 vodeče občinske ceste med okrajne ceste.
4. Ustno poročilo upravnega odseka gledé razdružitve selske občine Brusnice v dve samostojni občini oziroma gledé izločitve katasterskih občin Gorenja Orehovica in Polhovica iz selske občine Brusnice ter ustanovitve teh katasterskih občin kot samostojna selska občina Orehovica (k prilogi 8.).
5. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu muzejskega zaklada za l. 1896. in proračunu za l. 1898. (k prilogi 11.).
6. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu učiteljskega pokojninskega zaklada za l. 1898. (k prilogi 14.).
7. Ustno poročilo finančnega odseka o podporah za šolske zgradbe (k prilogi 27.).
8. Ustno poročilo finančnega odseka o Logaškem vodovodu (k prilogi 31.).
9. Ustno poročilo finančnega odseka gledé dovoljenja 4% naklade na najemščino od stanovališč v mestni občini Novomesto (k prilogi 38.).

Stenographischer Bericht

der fünften Sitzung

des krainischen Landtages

in Laibach

am 28. Jänner 1898.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Otto Detela. — Regierungsvertreter: K. k. Landespräsident Excellenz Victor Freiherr v. Hein und k. k. Bezirkskommisär Wilhelm Freiherr v. Rechbach. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Se. Excellenz Fürstbischof Dr. Jacob Missia und Friedrich Freiherr v. Rechbach. — Schriftführer: Landschaftssecretär Josef Pfeifer.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolles der IV. Landtagsitzung vom 25. Jänner 1898.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Beilage 46. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Einreihung der im Straßenbezirke Laibach Umgebung gelegenen, in Jezica von der Wiener Reichsstraße abzweigenden, über Savlje-Kleče und Vižmarje bis zu ihrer Einmündung in die Loibler Reichsstraße beim Distanzzeichen km 7-400 führenden Gemeindestraße in die Kategorie der Bezirksstraßen.
4. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses, betreffend die Theilung der Ortsgemeinde Wrufsnitz in zwei selbständige Gemeinden, respective die Ausscheidung der Katastralgemeinden Ober-Rufsdorf und Polhovica aus der Ortsgemeinde Wrufsnitz und Constituirung derselben als selbständige Ortsgemeinde Rufsdorf (zur Beilage 8.).
5. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabschluss des Museumsfondes für das Jahr 1896 und den Voranschlag pro 1898 (zur Beilage 11.).
6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag des Lehrpensionsfondes für das Jahr 1898 (zur Beilage 14.).
7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses, betreffend die Unterstützungen für Schulbauten (zur Beilage 27.).
8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses, betreffend die Loibcher Wasserleitung (zur Beilage 31.).
9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses, betreffend die Bewilligung einer 4% Umlage von den Mietzinsenträgnissen in der Stadtgemeinde Rudolfswert (zur Beilage 38.).

10. Ustna poročila finančnega odseka o prošnjah, in sicer:
- Karola Kristofa za povišanje pokojnine;
 - učiteljske udove Vrančič Terezije za miloščino;
 - učiteljske udove Kermavner Kristine za zvišanje pokojnine;
 - učiteljske udove Ferlan Marije za podaljšanje miloščine;
 - predstojništva šole ubogih sestrá v Šmihelu za podporo za učiteljice;
 - učiteljske udove Kalin Frančiške za podaljšanje miloščine;
 - učiteljske sirote Sadar Marije za miloščino;
 - učiteljske udove Kočevar Karoline za podaljšanje vzgojnine za sina;
 - krajnega šolskega sveta v Belicerkvi za uvrstitev ondotne učiteljske službe v višji plačilni razred;
 - učiteljske sirote Praprotnik Albine za podaljšanje konkretalne penzije;
 - učiteljske udove Novak Ane za dovolitev milostne penzije;
 - učiteljske udove Juh Ane za miloščino;
 - učitelja Eisenzopf Jožefa za miloščino;
 - Jereba Franca, učenca na c. kr. vinarski in sadjarski učilnici v Klosterneuburgu, za podporo;
 - Jalen Frančiške za podporo;
 - Jak-a Avgusta za podporo.
11. Ustno poročilo upravnega odseka gledé preložitve okrajne ceste Sv. Peter-Trnovo med Globovnikom in Knežakom (k prilogi 43.).
12. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji občin Ajdovca in Dvor za zgradbo nove okrajne ceste od deželne ceste pri Dvoru skozi Mačkovec-Podlipo do okrajne ceste v Vrbovcu.
13. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Preserji za uvrstitev občinske ceste Preser-Gorenja-Brezovica-Rakitna med okrajne ceste.
14. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji občin Polom, Stari Log, Ambrus in drugih za zgradbo okrajne ceste iz Kleč skozi Polom v Seč.
15. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji Matije Ambrožiča in sodrugov za izločitev katasterske občine Sanabor iz občine Vrhpolje ter združitve z občino Col.
16. Ustno poročilo finančnega odseka o vladni predlogi z načrtom deželnega zakona, s katerim se določuje, da je osebni dohodninski davek, ki je bil uveden po državnem zakonu z dné 25. oktobra 1896. l., drž. zak. št. 220, oproščen od vseh pristojnosti deželnega zakonodajstva podvrženih doklad, in v kolikor da so dvorni, državni, deželni in javni zakladni uradniki, kakor tudi dušni pastirji oproščeni od doklad k plačarini (k prilogi 37.).

10. Mündliche Berichte des Finanzausschusses über Petitionen und zwar:
- des Karl Kristof um Pensionserhöhung;
 - der Schullehrerswitwe Vrančič Theresia um Gnabengabe;
 - der Schullehrerswitwe Kermavner Christina um Pensionserhöhung;
 - der Schullehrerswitwe Ferlan Maria um Weiterbelassung der Gnabengabe;
 - der Schulvorstehung der armen Schwestern in Sanct Michael um Unterstützung für die Lehrerinnen;
 - der Schullehrerswitwe Kalin Franziska um Weiterbelassung der Gnabengabe;
 - der Schullehrerswitwe Sadar Maria um Gnabengabe;
 - der Schullehrerswitwe Kočevar Karolina um Weiterbelassung des Erziehungsbeitrages für ihren Sohn;
 - des Ortschulrathes in Weißkirchen um Einreihung der dortigen Lehrerstelle in eine höhere Gehaltsclasse;
 - der Schullehrerswitwe Praprotnik Albina um Ver längerung der Concretalpenzion;
 - der Schullehrerswitwe Novak Anna um Gnabenspenzion;
 - der Schullehrerswitwe Juch Anna um Gnabengabe;
 - des Lehrers Eisenzopf Josef um Gnabengabe;
 - des Jereb Franz, Hörers an der k. k. Wein- und Obstbauschule in Klosterneuburg, um Unterstützung;
 - der Jalen Franziska um Unterstützung;
 - des Jak August um Unterstützung.
11. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses, betreffend die Umlegung der Bezirksstraße St. Peter-Dornegg zwischen Globovnik und Grafenbrunn (zur Beilage 43.).
12. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Gemeinden Haidowitz und Hof um Herstellung einer neuen Bezirksstraße mit der Abzweigung von der Landesstraße bei Hof über Mačkovec-Podlipo bis zur Bezirksstraße in Werbouz.
13. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Gemeindeamtes in Preser um Einreihung der Gemeindefraße Preser-Oberbrefowitz-Rakitna unter die Bezirksstraßen.
14. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Gemeinden Ebenthal, Mtlag, Ambrus und anderer um Ausführung der Bezirksstraße von Kleč über Ebenthal nach Seč.
15. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Mathias Ambrožič und Genossen um Auscheidung der Katastralgemeinde Sanabor aus der Ortsgemeinde Oberfeld und Vereinigung mit der Ortsgemeinde Zoll.
16. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Regierungsvorlage mit dem Entwurfe eines Landesgesetzes, betreffend die Freilassung der mit dem Reichsgefesze vom 25. October 1896, R. G. Bl. Nr. 220, eingeführten Personaleinkommensteuer von allen der Competenz der Landesgesetzgebung unterliegenden Zuschlägen und die Befreiung der Hof-, Staats-, Landes- und öffentlichen Fondsbeamten, sowie der Seelsorger von Zuschlägen zur Besoldungssteuer (zur Beilage 37.).

Začetek seje ob 10. uri 25 minut dopoldne.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 25 Minuten Vormittag.

Deželni glavar:

Proglašam sklepčnost visoke zbornice in otvarjam sejo.

Prosim gospoda zapisnikarja, da prečita zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika IV. deželnozbornske seje dne 25. januarija 1898.

1. Lesung des Protokoll'es der IV. Landtags'sitzung vom 25. Jänner 1898.

Tajnik Pfeifer:

(Bere zapisnik IV. seje v nemškem jeziku. — Lies't das Protokoll der IV. Sitzung in deutscher Sprache.)

Deželni glavar:

Želi kdo gospodov poslancev kak popravek v ravnokar prečitanem zapisniku?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, izrekam, da je zapisnik zadnje seje potrjen.

Izročene so bile sledeče peticije:

Mestna občina Črnomelj prosi za deželni prispevek k stroškom razširjanja vodovoda v mestu Črnomlju.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Schulz Ferdinand, Präparator am Landesmuseum in Laibach, bittet um Umwandlung seiner Stelle in eine definitive Beamtenstelle mit dem Titel Museal-Assistent.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Županstvo v Selcih prosi podpore za preložitve občinske poti iz Zgornje Besnice proti Logu.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Več posestnikov iz Zameškega in Drame prosi za uravnavo Krke po II. načrtu.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Slovensko katol. delavsko društvo v Ljubljani prosi za preosnovo volilnega reda za deželni zbor.

(Izroči se odseku za volilno reformo. — Wird dem Wahlreformauschusse zugewiesen.)

Posch Johann, pens. Districtsarzt in Seisenberg, bittet um Flüssigmachung seines Ruhegehaltes per 400 fl. aus dem Landesfonde.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Beve Hedwig, Schülerin an der Kunstgewerbeschule in Scherrebach, bittet um Unterstützung zur Vollendung des Curjes an der Kunstwebeschule.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Sapletov Maria, ständische Kanzlistenwitwe in Laibach, bittet um Erhöhung der Witwenpension.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec dr. Žitnik izročča prošnjo:

Benčina Stefana, šolskega sluga na II. mestni ljudski šoli v Ljubljani, za službeno doklado za vzdržavanje dekle v zimskih mesecih.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Božič izročča sledeči prošnji:

Krajni šolski svet v Razdrtem prosi za oprostitvev zadnjih dveh obrokov brezobrestnega posojila za šolske potrebščine.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Županstvo v Spodnji Idriji prosi podpore za vzdržavanje občinskih potov in mostov.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Globočnik izročča prošnjo:

Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v St. Jurju pri Kranju prosi podpore za šolski muzej slovenskega in istrsko-hrvatskega učiteljstva.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Luckmann izročča:

Mehrere Industrielle des Gerichtsbezirkes Neumarkt bitten um Ergänzung des § 17 des krain. Landes-Wasserrechtsgesetzes vom 15. Mai 1872, Nr. 16.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Božič izročča prošnjo županstva v Spodnji Idriji, da bi visoki deželni zbor vplival pri deželni vladi, da rudniški erar pripomore k vzdržavanju ondotne ljudske šole.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

2. Naznanila deželnozbornskega predsedstva.

2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.

Deželni glavar:

Naznanjam, da je gospod poslanec baron Rechbach zaradi bolehnosti opravičil odsotnost od današnje seje.

Izroččen je bil meni sledeči nujni predlog, prosim gospoda tajnika, da ga izvoli prečitati:

Tajnik Pfeifer:

(bere: — ličš!)

Nujni predlog

poslanca dr. Žitnika in tovarišev.

„Visoki deželni zbor naj sklene:

I. Njegovemu Veličanstvu presvetlemu cesarju predložiti je adresa.

II. Izvoli se takoj poseben odsek 9 članov, ki naj sestavi adreso ter jo v jedni prihodnjih sej predloži visoki zbornici.

Ljubljana, dne 28. januarija 1898.

Dr. Žitnik. Dr. Papež. P. Pakiž. Zelen Josip. W. Pfeifer. A. Kalan. F. Ažman. Gabr. Jelovšek. Povše. Kajdiž. F. Modic. Košak. Schweiger. Detela.“

Deželni glavar:

Ker je predlog dovelj podprt, ima po § 21. upravnega reda gospod predlagatelj dr. Žitnik besedo, da utemeljuje nujnost tega predloga.

Poslanec dr. Žitnik:

Visoka zbornica! Dovolite mi, častiti gospodje poslanci, da s kratkimi besedami utemeljim nujnost ravnokar prečitanega predloga.

Dne 2. decembra t. l. bode 50 let, ko je cesar Ferdinand odložil vladarsko žezlo ter je izročil mlademu svojemu nečaku, nadvojvodi Francišku Jožefu. Vladarska petdesetletnica! To je dogodek, katerega je iz preslavne habsburške vladarske hiše doživel edini cesar Friderik III. in ki se torej letos prvič ponavlja v teku dolgih 400 let. Ako se hvaležni otroci veselé zlate poroke svojih roditeljev, ako uradnik, vojak, duhovnik, učitelj, zasebnik slavi petdesetletnico svojega službovanja in delovanja ter mu ob tej priliki izražajo zahvalo in priznanje njegovim znanici, prijatelji, društva in korporacije, potem je gotovo umestno, da tudi zastop dežele Kranjske na poseben način izrazi svojo lojalnost, udanost, zvestobo in želje presvetlemu vladarju, ki je v pravem pomenu besede oče domovine, maziljeni nositelj naše slavne vladarske krone, najpopularnejši vladar našega veka, pospeševatelj prave prostosti in napredka, čuvar evropskega miru, vzgled najlepšega značaja, drugi ustanovitelj avstrijske države.

Za to izredno slavnost se že delajo priprave po vsej širni Avstriji. Tekmovale bodo dežele, občine,

mesta, vasi, tekmovali narodi, stanovi in društva v iskrenih izrazih ljubezni in hvaležnosti do skupnega dobrotljivega očeta.

Tudi naša ožja domovina hoče po svojih skromnih močeh v dejanju primerno slaviti to izredno slavnost ter postavi spomenik poznejšim rodovom v znak naše hvaležnosti.

A cesar ne zamore naša najboljša volja, to naj izrazi na Najvišjem mestu naša beseda v obliki adrese. Ker pa utegne zasedanje deželnega zbora trajati le še nekaj tednov in je skoraj gotovo, da se letos več ne snidem pred 2. decembrom, zato menim, da je utemeljena nujnost predloga, naj se že v današnji seji izvoli poseben odsek 9 članov, da sestavi adreso, ter jo v jedni prihodnjih sej predloži visoki zbornici.

Zato prosim, da visoka zbornica vsprejme nujnost.

Deželni glavar:

V smislu § 21. opravnega reda otvarjam debato o nujnosti predloga.

Seine Excellenz der Herr Abgeordnete Baron Schwegel hat das Wort.

Abgeordneter Excellenz Freiherr von Schwegel:

Der geehrte Herr Vorredner hat den Antrag gestellt, eine Ergebenheits- und Huldigungsadresse an Seine Majestät unjeren allgeliebten Kaiser anlässlich der Feier seines fünfzigjährigen Regierungsjubiläums zu richten. Es ist wohl überflüssig, den Gefühlen, die der Antragsteller ausgesprochen hat, den Gefühlen der Anhänglichkeit und Treue an den geliebten Monarchen noch weiter Ausdruck zu geben. Wir sind sämtlich von diesen Gefühlen beseelt, und in diesem Sinne erkläre ich in meinem und im Namen meiner engeren Gesinnungsgenossen, daß wir uns dem Antrage, eine derartige Huldigungs- und Ergebenheitsadresse in diesem hohen Hause in Berathung zu ziehen und zu beschließen, mit voller Freude anschließen und gerne bereit sind, in diesem Sinne mitzuwirken. Ich anerkenne auch vollkommen die Gründe, welche für die Dringlichkeit des Antrages sprechen, und schließe mich daher denselben an.

Deželni glavar:

Gospod poslanec dr. Tavčar ima besedo.

Poslanec dr. Tavčar:

Visoka zbornica! Razlogi, katere je naglašal gospod predlagatelj in tudi častiti gospod predgovornik, so taki, da jim pritrjujemo, oziroma moramo pritrčiti tudi jaz in ožji moji somišljeniki. Zategadelj izražam v svojem in v imenu svojih somišljenikov, da bomo tudi mi z velikim veseljem glasovali za predlog in njega nujnost.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Nemanč medet fidi.)

Ker ne, prosim glasovati o nujnosti predloga gospoda poslanca dr. Žitnika.

Gospodje poslanci, ki so za nujnost tega predloga, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Nujnost je soglasno sprejeta, ter ima gospod predlagatelj besedo, da v meritornem oziru utemelji svoj predlog.

Poslanec dr. Žitnik:

Ker so gospodje poslanci soglasno pritrdili nujnosti predloga, katerega sem si usodil staviti v svojem in v imenu ožjih svojih somišljenikov, preostaje mi samo še to, da ga s kolikor mogoče kratkimi besedami utemeljim v meritornem oziru.

Gospoda moja! S spoštovanjem zremo na starčka, ki je v svojem omejenem delokrogu 50 let svojega življenja posvetil javnemu blagru, občni koristi. Koliko večje spoštovanje, občudovanje, ljubezen in hvaležnost pa smo dolžni svojemu presvetlemu vladarju, ki že pol stoletja v burnih in resnih časih z močno roko, državniško spretnostjo in očetovsko skrbjo vlada veliko državo, katero so-stavljajo raznoteri narodi.

Kaj je za Avstrijo cesar Francišek Jožef I., to znano je nam, znano širnemu svetu. Še pozni rodovi bodo z največjim spoštovanjem izrekli Njegovo ime ter je z zlatimi, neminljivimi črkami zapisali v svetovni zgodovini. A že danes je sodba soglasna, da je cesar Francišek Jožef I. poleg cesarice Marije Terezije in cesarja Jožefa II. najpopularnejši v dolgi vrsti avstrijskih vladarjev, in da med vsemi živečimi vladarji zasluži ter tudi uživa največjo ljubezen svojih podanikov.

On je pravi knez, pravi vladar našega časa, v Njem so utelešene vse najplemenitejše vladarske čednosti. On je genij Avstrije.

V nežni mladosti, ko se mladi ljudje iz visocih rodov še vesele brezskrbnega življenja, je moral prevzeti vladarsko žezlo, v času, ko je potres revolucije pretresal vso Evropo in ko je stara avstrijska država bila že takorekoč na robu propada. V srcu države se je vzdigala anarhija, katere so se veselili stari, škodoželjni sovražniki Avstrije in oznanovalci prekucije. Toda ravno v srcu države se je rodil in vzrastlel oni Herkul, ki je stl sovražne moči, zmagal peklenke pošasti, obnovil in pomladil Avstrijo, ter vladarski kroni zopet pridobil največji sijaj.

Ko je mladi nadvojvoda kot cesar zasel vladarski prestol, zavedel se je popolnem velikanske odgovornosti in silnega bremena, katero je moral prevzeti, ter je ganljivo zaklical: „Z Bogom, moja mladost!“

Leto za letom je minevalo v trudu in delu, bridka izkušnja je drugi podajala roko; treba je bilo mlademu cesarju orjaške energije in vstrajnosti, neutrudne marljivosti in skrbi, da ni omagal pri Sisifovem delu. Samozavest in požrtoval-

nost, posebno samozatajevanje, ki vse žrtvuje dolžnosti, in oni moralni pogum, ki ne pozna ošabnosti in si iz bridkih prevar nabira naukov — te čednosti so dičile in podpirale vladarja, ko je popravljal in prezidaval državno poslopje.

Jutranja zarija boljše bodočnosti je prisijala nad Avstrijo, nove nade so se rodile v srcih zvestih avstrijskih rodoljubov, ko je cesar Francišek Jožef ob nastopu svojega vladanja izdal manifest, v katerem govori Svojim narodom: „Priznavajoč potrebo in veliko vrednost svobodnih, času primernih naprav in preosnov nastopimo z zaupanjem pot. ki Nas najvodi do koristnega prenovljenja in pomlajenja skupne države. Na podlagi prave prostosti, na podlagi enakopravnosti vseh narodov v državi in enakosti vseh državljancev pred zakonom ter sodelovanjem ljudskih zastopnikov pri zakonodajstvu se bode domovina zopet povzdignila do prejšnje velikosti, s pomlajeno močjo, nerazrušna stavba v viharjih časa, prostorna hiša za vse rodove različnih jezikov, katere druži stoletja pod žezlom Mojih očetov bratovska vez.“

To so mladega, pravičnega vladarja krasne besede, trdna načela, katera veljajo še danes in v prihodnje.

Presvetli cesar izbral si je geslo: „Viribus unitis — združenimi močmi!“ V tem geslu je izražen ves državniški program. To je bil očetovski klic na vse narode, da v duhu sprave in bratovske ljubezni z Njim sodelujejo v skupni blagor, v slavo in korist države.

Treba je bilo premagati mnogo ovir, mnogo predsodkov; marsikatero pričeto delo je zaostalo ali se ni posrečilo vsled nespretnosti in nejedinstvi pomočnikov pri delu. Toda edini, ki ni obupal, ni omagal, bil je vedno presvetli vladar, ki je z novo navdušenostjo za vse dobro in blago, s podvojeno požrtovalnostjo popravljajl škode, katere so državi povzročali razni politični viharji.

Gospoda moja! Življenje našega presvetlega vladarja je odprta bogata, debela knjiga najplemenitejših teženj, najslavnejših činov, srečnih in tudi žalostnih dogodkov. V kroni Njegovih čednostij se blesté najlepši biseri, a Božja previdnost Mu je ovila prevzvišeno čelo tudi s trnjevim vencem.

Cesar Francišek Jožef je Svojim narodom in posamezniku najlepši vzgled vernosti, zvestobe, pravičnosti, stanovitnosti, značajnosti, a ravno tako neomejene dobrotljivosti, požrtovalne usmiljenosti in neutrudne delavnosti. O Njem smemo reči: noben avstrijski vladar ni tako plodonosno vladal in toliko ljubezni užival, a tudi nobeden toliko trpel. In to je, kar vedno ožje spaja vez ljubezni med Njegovim Veličanstvom in ljudstvom.

Ves velikanski razvoj političnega, gospodarskega in socijalnega življenja Avstrije je tesno spojen z življenjem in delovanjem presvetlega cesarja. Omenjam samo ob kratkem, da je milost cesarjeva

osvobodila oratarja starih pretrdih spon tlake in desetine. Modrost cesarjeva je pospeševala razvoj obrta in industrije, o čemer pričajo razni zakoni, šole in druge naprave. Dobrotljivost cesarja pa tudi delavca ni pozabila, kar dokazujejo zakoni o delavskem zavarovanju zoper nezgode itd., volilna reforma ter načrti o zavarovanju za starost.

V isti meri pa cesar podpira in pospešuje duševni napredek, vedo in umetnost. O tem govore razni novi šolski zavodi, muzeji, zbirke in druge naprave ter denarne podpore.

In kedar uime, požari in druge nesreče uničijo sad truda človeških rok, je usmiljeni vladar prvi, ki deli bogate darove, da revežem suši solze ter lajša bedo.

Da, opravičene so besede pesnika Anastazija Grūna: „Bogato te je, Avstrija, Gospod oblagodaril“. Velike može je rodila Avstrija, državnike, učenjake, pesnike, vojskovodje, toda pred vsemi vladarja, s katerim se smemo ponašati pred vsem svetom.“

Posebno hvaležnost in ljubezen Njegovemu Veličanstvu pa je dolžan naš mali slovenski narod. Zgodovina ga je bila že skoraj izbrisala iz spomina, topil se je že v valovju narodnostnih bojev, strli bi ga bili navali in pritiski močnejših sosedov, da ga ni varovala lastna žilavost in samozavest, posebno pa mogočna roka presvetlega cesarja. (Živahno odobravanje na levi in v središči. — *Lebhafter Beifall links und im Centrum.*) Pod modrim, pravičnim in blagim vladarstvom Njegovega Veličanstva se je naš narod zopet postavil na noge, vstal je, zaveda se svojih pravic do obstanka; slovenska beseda se je začela glasiti ondi, kjer jej gre mesto, povzdignil se je do narodnega življenja ter si začel graditi hram slovenske izobraženosti. (Živahno odobravanje na levi in v središči. — *Lebhafter Beifall links und im Centrum.*) Trdno se nadejamo, da bode slovenskemu narodu, kakor doslej, tudi v prihodnje sijala milost cesarjeva z visokega prestola, in se mu bode mogoče razvijati po onih načelih, katere je Bog zapisal narodom v srca. Zato smemo klicati s pesnikom:

Ta krasni svet, ta vrli rod
Pač zlate vreden je osode,
Od Tebe, carski naš gospod,
Naš rod naj zlate dni dobode!

(Živahno odobravanje na levi in v središči. — *Lebhafter Beifall links und im Centrum.*)

Skratka: vsepovsod v Avstriji velikanska razlika med razmerami leta 1848 in današnjimi. In vendar tudi nekoliko podobnosti. Zdi se človeku, da zopet dvigajo glave one pošasti, da se zopet gibljejo one moči, ki so s poginom pretile naši državi. Vsplamtel je iznova z vsjo silo narodnostni prepir. Akoravno je v avstrijski hiši dovolj prostora za vse narode, vendar nejednost, izvirajoča iz zavisti, predsodkov in drugih neplemenitih nagibov, ovira v razvoju idejo skupnih kulturnih interesov, ki je problem avstrijske državne umetnosti.

Ni danes prilika, da bi obširneje govoril o pravih vzrokih obstrukcije v državnem zboru, ki je ustavila redno parlamentarno delo ter privedla do začasnega absolutizma. Mnogo jih je, ki vedo go-

voriti le o jezikovnih naredbah in policiji v državnem zboru. Kar se je vršilo med 5. aprilom in 26. novembrom minolega leta, o tem previdno molče. Nekateri so celo solze pretakali, kakor so poročali časniki, ko so zagledali „pikelhavbe“ v zbornici.

Jaz bi le vprašal one gospode, zakaj niso jokali, ko je zbornica tedne in mesece tratila čas z duhamornimi glasovanji po imenih, ko so se dogajali nepopisni škandali, ko je „slavni“ Wolf dne 25. novembra klical predsedniku „*pohtischer Gauner*“, ko so predsedniku, ki je v zbornici vzvišen celo nad ministerskim predsednikom, iztrgali zvonce ter ga s silo vrgli z njegovega sedeža. In vse to se je godilo, predno je stopila policija čez prag državne zbornice. Ne govorim dalje o tem, tiskano je v stenografskih zapisnikih, naglašam le toliko, naj bi isti rahločutni gospodje raje objokovali one osebe, ki so škandale povzročile ter le ob škandalih žive.

(Živahni klici na levi in v središči: — *Lebhafte Rufe links und im Centrum: „Dobro!“ „Res je!“*)

Sedanje žalostne razmere so v največjo škodo državi in prebivalstvu, in prepričan sem, tudi na žalost presvetlega vladarja, ki je vse storil, da bi ublažil vihar in pospešil resno delo. Mi ljubimo Avstrijo, ljubimo svojega vladarja, ljubimo tudi svoj rod, zato pa iskreno želimo, da se prej ko mogoče zopet prične redno delovanje državnega zbora in da se nagodba z Ogersko sklene ustavnim potom, kakor ustreza opravičenim zahtevam in potrebam naše državne polovice in skupne države. (Odobravanje na levi in v središči. — *Beifall links und im Centrum.*)

To pa bo mogoče, ako se doseže poštena, pravična sprava med narodi na podlagi popolne enakopravnosti, na podlagi relativne samostojnosti, avtonomije narodov. Na redite mir med Mojimi narodi, rekel je presvetli cesar svoj čas pokojnemu grofu Taaffeju. (Burno odobravanje na levi in v središči. — *Stürmischer Beifall links und im Centrum.*) To želi gotovo še danes Njegovo Veličanstvo, to žele vsi zvesti Avstrijci, kajti Avstrija bi morala postati, ko bi je ne bilo. Poleg sprave pa je pogoj obstanku naše države skupni vladar, skupna armada in trdna vez ljubezni med ljudstvom in vladarjem, katerega Bog ohrani do skrajne meje človeškega življenja. (Burno, dolgotrajno odobravanje na levi in v središči in ploskanje na levi in na galeriji; somišljeniki govorniku častitajo. — *Stürmischer, langanhaltender Beifall links und im Centrum; Applaus links und auf der Gallerie; Redner wird von den Gesinnungsgenossen beglückwünscht.*)

Deželni glavar:

Predlog se glasi, da se nasvet gospoda poslanca dr. Zitnika in tovarišev izroči posebnemu odseku 9 članov.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo temu formalnemu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — *Angenommen.*)

Predlog je sprejet.

Volitev odseka vršila se bo koncem seje.

Preidimo na dnevni red.

Točka :

3. Priloga 46. **Poročilo deželnega odbora gledé uvrstitve v cestnem okraju Ljubljanskem se nahaja-joče, na Ježici od Dunajske državne ceste čez Savlje, Kleče in Vižmarje do njenega stika z Ljubel-sko državno cesto pri distančnem kamnu km 7.400 vodeče občinske ceste med okrajne ceste.**

3. Beilage 46. **Bericht des Landesauschusses, betreffend die Einreihung der im Straßenbezirke Laibach Umgebung gelegenen, in Ježica von der Wiener Reichsstraße abzweigenden, über Savlje-Kleče und Vižmarje bis zu ihrer Einmündung in die Voibler Reichsstraße beim Distanzzeichen km 7.400 führenden Gemeindefraße in die Kategorie der Bezirksstraßen.**

(Izročci se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Točka :

4. **Ustno poročilo upravnega odseka gledé razdružitve selske občine Brusnice v dve samostojni občini oziroma gledé izločitve katasterskih občin Gorenja Orehovica in Polhovica iz selske občine Brusnice ter ustanovitve teh katasterskih občin kot samostojna selska občina Orehovica (k prilogi 8.).**

4. **Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses, betreffend die Theilung der Ortsgemeinde Brusnitz in zwei selbständige Gemeinden, respective die Auf-scheidung der Katastralgemeinden Ober-Mußdorf und Polhovica aus der Ortsgemeinde Brusnitz und Constituierung derselben als selbständige Ortsgemeinde Mußdorf (zur Beilage 8.).**

Berichterstatter Graf Barbo :

Hoher Landtag! In der Sitzung vom 9. Juli 1896 hat der hohe Landtag folgenden Antrag zum Beschlusse erhoben:

„Die Petition der Untergemeinden Ober-Mußdorf und Polhovica, betreffend die Theilung der Ortsgemeinde Brusnitz in zwei selbständige Gemeinden wird dem Landesauschusse mit dem Auftrage abgetreten, die Angelegenheit zu studieren und in der nächsten Session geeignete Anträge zu stellen.“

Diesem Auftrage ist der Landesauschuss nach-gekommen, indem er am 18. Juli 1896 eine Auffor-

derung an das Gemeindeamt Brusnitz richtete, in dieser Sache eine Gemeindeauschuss-sitzung einzuberufen, um über die Frage zu verhandeln. Darauf hin wurde am 30. August 1896 in der Gemeinde Brusnitz eine Sitzung abgehalten und in derselben mit 14 gegen 4 Stimmen beschlossen, das Ansuchen der beiden Katastralgemeinden Ober-Mußdorf und Polhovica zu befürworten; ferner wurde am 19. September 1896 vom Landesauschusse an die hohe Landesregierung das Ersuchen gestellt, bei den ihr untergeordneten Behörden Nachforschungen anzustellen.

Dieselbe kam diesem Ersuchen nach und richtete an die Bezirkshauptmannschaft Rudolfswert die Aufforderung, sich darüber zu äußern.

Die Bezirkshauptmannschaft Rudolfswert richtete nun am 21. Jänner 1897 einen Bericht an die hohe Landesregierung, in welchem sie die angesuchte Theilung aufs wärmste befürwortete.

Ebenso wendete sich die hohe Landesregierung an die Finanzdirection, welche in ihrem Berichte vom 21. Februar 1897 erklärte, daß sie gegen die vorgeschlagene Theilung der Gemeinde gar keinen Anstand erheben könne. Auch das Ober-Landesgericht Graz sprach sich am 2. Juni 1897 dahin aus, daß es von seinem Standpunkte gar keine Einwendung gegen die geplante Theilung der Gemeinde Brusnitz habe. Außerdem äußerte sich noch das Pfarramt St. Bartelmä, und zwar ebenfalls im günstigen Sinne.

Ich bin zwar im Allgemeinen ein entschiedener Gegner von Gemeindefheilungen, da eine kleine Gemeinde viel weniger leistungsfähig ist, als eine große und ihrer Verpflichtungen nur mit viel schwereren Opfern nachkommen kann; hier liegt aber die Sache so, daß sowohl der Landesauschuss, wie der Verwaltungsausschuss und ich als dessen Referent die angesuchte Theilung aufs wärmste befürworten können.

Die Gründe sind in dem eingehenden Berichte des Landesauschusses enthalten und ich hebe aus denselben nur die Hauptpunkte hervor.

Zunächst hat sich die Bezirkshauptmannschaft Rudolfswert vollkommen für Theilung der Gemeinde ausgesprochen, ebenso der Gemeindeauschuss selbst; ferner ist die geographische Lage der vier Katastralgemeinden eine ganz verschiedene, weil, wie aus dem Plane zu ersehen ist, zwischen den Ortsgemeinden Brusnitz und Gaberje einerseits und Ober-Mußdorf und Polhovica andererseits ein Gebirgszug sich einschleibt, welcher den Verkehr zwischen beiden Hälften nur über die Agramer Reichsstraße, die an der Peripherie der Gemeinde vorüberführt, möglich macht. Ferner waren diese Gemeinden, wie auch aus dem Berichte des Landesauschusses zu entnehmen ist, schon im Jahre 1854 getheilt, und es bestanden damals bereits zwei selbständige politische Gemeinden. Dazu kommt, daß die bisherige Ortsgemeinde sich nicht mit der Schul- und auch nicht mit der Pfarrgemeinde deckt, indem Brusnitz und Gaberje in die Pfarrgemeinde Brusnitz, Ober-Mußdorf und Polhovica aber nach St. Bartelmä eingepfarrt erscheinen. Es besteht endlich bisher nur eine Schule, nämlich zu Brusnitz, während die Kinder von Polhovica und Ober-Mußdorf die Schule von St. Bartelmä besuchen, jetzt aber eine eigene Schule für diese beiden Gemeinden in Ober-Mußdorf errichtet werden wird.

Aus allen diesen Gründen hat sich der Verwaltungsausschuss dem Antrage des Landesauschusses vollkommen accomodiert, und habe ich die Ehre, im Namen des Verwaltungsausschusses folgenden Antrag zu stellen:

„Der hohe Landtag wolle beschließen:

1. Dem nachstehenden Gesetzentwurfe wird die Genehmigung erteilt.

2. Der Landesauschuss wird beauftragt, diesem Gesetzentwurfe die Allerhöchste Sanction zu erwirken.“

Deželni glavar:

Otvarjam splošno razpravo.

Zeli kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, preidemo v nadrobno razpravo.

Prosim gospoda poročevalca, da prečita § 1.

Berichterstatter Graf Barbo:

(bere — liest:)

„§ 1.

Die Steuergemeinden Ober-Nuszdorf und Polhovica werden aus der Ortsgemeinde Brusnitz ausgeschieden und als selbständige Ortsgemeinde Nuszdorf constituiert.

§ 1.

Davčni občini Gorenja Orehovica in Polhovica izločita se iz selske občine Brusnice ter se ustanovita kot samostojna selska občina Orehovica.“

(Obvelja. — Angenommen.)

„§ 2.

Mit dem Vollzuge dieses Gesetzes ist Mein Minister des Innern beauftragt.

§ 2.

Mojemu ministru za notranje stvari je naročeno, da izvrši ta zakon.“

(Obvelja. — Angenommen.)

„G e s e z

vom

wirksam für das Herzogthum Krain,

betreffend die Ausscheidung der Steuergemeinden Ober-Nuszdorf und Polhovica aus der Ortsgemeinde Brusnitz und Constituirung derselben als selbständige Ortsgemeinde Nuszdorf.

Z a k o n

z dne

veljaven za vojvodino Kranjsko,

o izločitvi davčnih občin Gorenja Orehovica in Polhovica iz selske občine Brusnice in ob ustanovitvi istih kot samostojna selska občina Orehovica.“

(Obvelja. — Angenommen.)

„Über Antrag des Landtages Meines Herzogthumes Krain finde Ich anzuordnen, wie folgt:

Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem tako:“

(Obvelja. — Angenommen.)

Ich beantrage die 3. Lesung.

Deželni glavar:

Gospod poročevalec predlaga tretje branje; prosim torej glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu, da se ravnokar v drugem branji sprejeti načrtani zakon v celoti odobri, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Načrtani zakon je v celoti sprejet in s tem je sprejet tudi 1. predlog upravnega odseka.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo 2. predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet in s tem je rešena ta točka dnevnega reda.

Na vrsto pride:

5. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu muzejskega zaklada za l. 1896. in proračunu za l. 1898. (k prilogi 11.).

5. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabschluss des Museumsfondes für das Jahr 1896 und den Voranschlag pro 1898 (zur Beilage 11.).

Berichterstatter Excellenz Freiherr von Schwegel:

Aus dem Berichte des Landesauschusses, womit der Rechnungsabschluss des Museumsfondes für das Jahr 1896 vorgelegt wird, ist zu ersehen, dass die Ausgaben des Jahres 1896 gegenüber dem Präliminare für dasselbe Jahr um den Betrag von 420 fl. 83 kr. überschritten wurden. Diese Überschreitung erscheint aber gerechtfertigt durch die höheren Ausgaben, welche theils durch die Erdbebenkatastrophe verursacht und zum Theile infolge der Einführung der Wasserleitung ins Museumsgebäude nothwendig geworden sind. Für diese Ausgaben wurden im Ganzen 1829 fl. 55 kr. verwendet. Es ist jedoch hervorzuheben, dass der Beitrag des Landes, welcher nach den Beschlüssen des hohen Landtages pro 1896 im Präliminare mit 6310 fl. eingesetzt war, die Höhe von 8402 fl. 40 kr. erreicht hat, demnach die Summe, welche das Land für den vorliegenden Zweck widmete, sich um volle 2092 fl. 40 kr. erhöht hat.

Die relativ geringe Differenz zwischen Voranschlag und Erfolg ist nun dadurch zu erklären, dass bei verschiedenen Ausgaberrubriken Ersparungen erzielt worden sind, wodurch allein die Reduction der erhöhten Ausgaben ermöglicht wurde. So wurde für „Museumanschaffungen, Conservationen und Sammlung von

Alterthumsfunden“ statt der präliminirten 2000 fl. nur der Betrag von 1228 fl. 19 kr., daher um 771 fl. 81 kr. weniger verwendet, und ebenso ist aus dem Berichte zu entnehmen, daß für Neuauftellungen im Museum, wofür 600 fl. präliminirt waren, nur 400 fl. ausgeben, demnach 200 fl. erspart wurden.

Dieses Ersparnis einerseits und anderseits die geringeren Einnahmen, welche daraus resultirten, daß sich die Eintrittsgelder wieder reducierten, und auch bei verschiedenen anderen Einnahmen ein Rückgang zu verzeichnen ist, ergeben das Bild, welches nach dem Rechnungsabschlusse pro 1896 im Berichte des Landesauschusses vorliegt.

Im Großen und Ganzen ist gegen diese Vorlage wesentlich nichts einzuwenden und kann für die Überschreitung von 420 fl. 83 kr. unbedenklich die nachträgliche Genehmigung des hohen Landtages ertheilt werden.

Trotzdem ist es bei diesem Anlasse wünschenswert zu betonen, daß einerseits die Voranschläge, wie sie bezüglich bestimmter Posten, insbesondere was Musealananschaffungen betrifft, aufgestellt werden, so weit als möglich auf das gewissenhafteste eingehalten werden sollen. Ubrigens werde ich auf diesen Gegenstand beim Voranschlage für das laufende Jahr noch zu sprechen kommen.

Anderseits muß ich jedoch in Erinnerung bringen jene Mittheilungen, beziehungsweise jene Thatsachen, welche in der vorigen Session des hohen Landtages schon zur Kenntnis desselben gebracht wurden und die sich auf die Subventionen beziehen, welche von Seite der hohen Regierung für die Reorganisation des Museums in Aussicht gestellt und für drei Jahre auch bereits bewilligt wurden. Ich erinnere daran, daß zu diesem Zwecke von Seite der Regierung für das Jahr 1895 1000 fl., für 1896 ein Betrag von 2000 fl. und für das letzte Jahr, das ist für 1897, die Summe von 3000 fl. bewilligt und von Seite der Reichsvertretung auch zugestanden wurde. Es ist grundsätzlich zwischen der Regierung und der Vertretung des Landes vereinbart worden, daß diese Subventionen successive von Jahr zu Jahr um 1000 fl. steigen, bis sie die Höhe von 5000 fl. erreicht haben werden, in welchem Betrage dann die ständige Subvention unseres Museums ihren Ausdruck finden soll.

Die Beiträge, welche von Seite der hohen Regierung für die ersten zwei Jahre, das ist pro 1895 und 1896, an den Landesauschuss geleistet worden sind, erscheinen auch im Vermögensansweise besonders aufgeführt und werden vorläufig in Form einer Sparcasseeinlage thesaurirt, um feinerzeit bei Durchführung der Reorganisation die entsprechenden Mittel zur Hand zu haben.

Es muß ausdrücklich und nachdrücklich betont werden, daß die Reorganisation des Museums äußerst dringend, von Jahr zu Jahr dringender ist, daß aber dieselbe in der Weise, wie sie der hohe Landtag ins Auge gefaßt hat, und wie sie allein den höheren Zwecken, die damit verbunden sind, entspricht, nur dann durchgeführt werden kann, wenn auf eine ständige eigene Einnahme für Museumszwecke gerechnet werden kann. Diese Einnahme wurde von uns wiederholt — es ist aber nothwendig sich dies stets vor Augen zu halten — dahin präliminirt, daß von Seite des Staates

die ständige Subvention von 5000 fl. gewährt, daß ferner von Seite des Landes ein Beitrag geleistet werde in der Höhe, wie er seit mehreren Jahren regelmäßig ungefähr im Betrage von 6000 fl. bewilligt wird, und daß ein weiterer Zuschuss aus freiwilligen Beiträgen für die Erhaltung und Entwicklung des Museums beigesteuert wird.

Der Moment der Reorganisation wird eintreten in dem Augenblicke, wo, wie gesagt, die ständige Subvention der hohen Regierung im Betrage von 5000 fl. erreicht und bewilligt sein wird. Ich muß jedoch darauf hinweisen, daß in dem Voranschlage für das Jahr 1898, welcher dem Reichsrathe mitgetheilt worden ist, nicht wie abgemacht worden war, der für das Jahr 1898 in Aussicht genommene Betrag von 4000 fl. als Subvention präliminirt erscheint, sondern daß auch pro 1898 nur ein Betrag von 3000 fl. im Voranschlage enthalten ist. Es erscheint daher dringend wünschenswert, daß von Seite des Landesauschusses der hohen Regierung gegenüber auf die Nothwendigkeit der Durchführung dieser Angelegenheit in der Weise, wie sie ursprünglich präliminirt war, hingewiesen und demnach gebeten wurde, die Subvention für das Jahr 1898 mit dem in Aussicht gestellten Betrage von 4000 fl. in das Budget einzustellen, und bei dem Voranschlage pro 1899 feinerzeit den Betrag bis zur Höhe von 5000 fl. zu ergänzen; es ist dies deshalb sehr wünschenswert, weil, wie ich betont habe, nur dann die Reorganisation des Museums auf der dargelegten Grundlage durchgeführt werden kann, und anderseits diese Reorganisation dringend nothwendig ist, wenn nicht den ernstesten Bedenken Thür und Thor geöffnet werden soll.

Ich beschränke mich hier auf diese wenigen Andeutungen bezüglich der Nothwendigkeit der Reorganisation, welche im Finanzausschusse sehr eingehend behandelt worden ist, und bezüglich welcher von Seite des verehrten Landesauschusses innerhalb seines selbständigen Wirkungskreises die entsprechenden Vorkehrungen zur Aufrechterhaltung der statutenmäßigen Ordnung werden durchgeführt werden.

Ich erlaube mir demnach im Namen des Finanzausschusses dem hohen Landtage folgenden Antrag zur Annahme zu empfehlen:

„Der hohe Landtag wolle beschließen:

Der Rechnungsabschluss des Museumsfondes für das Jahr 1896, der dem Voranschlage gegenüber eine Überschreitung von 420 fl. 83 kr. ausweist, wird zur Kenntnis genommen und die Überschreitung als gerechtfertigt genehmigt.

Der Landesauschuss wird angewiesen, die von der hohen Regierung zum Zwecke der Reorganisation des Landesmuseums für die Jahre 1895, 1896 und 1897 bewilligten Staatssubventionen in ihrem vollen Betrage sofort nach Empfang fruchtbringend anzulegen und die Ausweise darüber dem Landtage zu unterbreiten. Zugleich wird der Landesauschuss aufgefordert, sich unverzüglich und nachdrücklich bei der hohen Regierung dafür zu verwenden, daß die pro 1898 zugesagte Staatssubvention in dem vollen Betrage, wie dieselbe mit 4000 fl. pro 1898 in Aussicht genommen worden ist und wie sie zur Durchführung der projectirten Reorganisation unerläßlich erscheint, dem Lande zugewendet werde.

Im übrigen wird die Nachweisung des Vermögensstandes, sowie des Standes des Victor Smole'schen Nachlasses mit Ende 1896 zur Kenntnis genommen."

Deželni glavar:

Otvarjam razpravo.

Zeli kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Berichterstatter Excellenz Freiherr von Schwegel:

Weiter liegt mit dem gedachten Berichte des Landesausschusses der Voranschlag des Museumsfondes für das Jahr 1898 in der Beilage 11 vor.

Dieser Voranschlag bewegt sich im Ganzen wesentlich innerhalb der Grenzen jener Voranschläge, die wir bis zu einem gewissen Grade als systematisch feststehend bereits in früheren Sesssionen aufgestellt haben. Thatsächlich wird das Erfordernis für das Jahr 1898 im Ganzen mit dem Betrage von 6750 fl. präliminiert, während das Präliminare für das Jahr 1897 mit 6800 fl. festgestellt wurde. Es ist demnach dem letzten Präliminare gegenüber eine kleine Ermäßigung zu constatieren. Dem gegenüber ist die Bedeckung genau in demselben Umfange festgestellt wie voriges Jahr; es wird nämlich aus den eigenen Mitteln des Museums ein Betrag von 555 fl. bedeckt, und von Seite des Landesfondes der Betrag von 6195 fl. in Anspruch genommen. Dem Erfordernisse entsprechend ist auch die Bedeckung, beziehungsweise die Inanspruchnahme des Landesfondes um den Betrag von 50 fl. geringer als im Präliminare des vorigen Jahres, wo 6245 fl. angefordert wurden, während im vorliegenden Präliminare 6195 fl. veranschlagt erscheinen.

Im Allgemeinen ist bezüglich des Erfordernisses und der Bedeckung, wie gesagt, keine wesentliche Bemerkung zu machen; nur bezüglich einiger Punkte habe ich bereits im Berichte über den Rechnungsabschluss pro 1896 mir vorbehalten, mit einigen Bemerkungen an dieselben einen Zwischenantrag zu knüpfen.

Im Kapitel IV. des Voranschlages werden für „Museumsanschaffungen, Conservationen und prähistorische Funde“, wie im vorigen Jahre, so auch heuer 2000 fl. präliminiert. Dieser Betrag ist bei einem Museum nicht zu hoch, welches sowohl naturhistorische als anderweitige sehr wertvolle Sammlungen enthält, auf deren Erhaltung und Ergänzung fortwährend entsprechende Aufmerksamkeit verwendet werden muß. Es ist aber zu betonen, daß es wünschenswert erscheint, daß diese Anschaffungen in einem gewissen Sinne gleichmäßig vertheilt werden auf die verschiedenen Abtheilungen des Museums, die kunsthistorischen ebenso, wie die naturhistorischen, die gewerblichen ebenso wie die wissenschaftlichen, kurz, daß alle Sammlungen den Verhältnissen entsprechend in gleichmäßiger Weise bei den Ausgaben bedacht werden, welche unter diesem Titel

zugewiesen erscheinen. Da nun diese Ausgaben nicht einseitig stattfinden, anderseits auch die Verantwortung des Landes für den Wert der zu erwerbenden Objecte eine entsprechend bedeutende ist, so erscheint es dringend wünschenswert, daran zu erinnern, daß derartige Anschaffungen nur mit entsprechender Genehmigung des Landtages gemacht werden sollen. Es wird demnach wünschenswert sein, eine derartige Organisierung festzustellen, daß ohne den betreffenden provisorischen Custos in überflüssiger Weise in der Durchführung seiner Ausgaben zu beschränken, nichts desto weniger im vorhinein, wo es nothwendig ist und auf Grundlage von bestimmten Vorschlägen, wo es durchführbar erscheint, genau präcisiert wird, was und in welcher Weise erworben werden kann und soll, weil nur dadurch eine gleichmäßige und entsprechende Berücksichtigung aller Abtheilungen des Museums stattfinden kann.

Der Finanzausschuss hat diesen Anschauungen vollständig beigeplichtet und ich erlaube mir demnach, im Namen desselben dem hohen Landtage folgenden Antrag zu unterbreiten:

„Der Voranschlag des Museumsfondes für das Jahr 1898 mit dem ausgewiesenen Erfordernisse von fl. 6750—
und der Bedeckung von „ 555—

die einen Abgang von fl. 6195—
ergibt, wird genehmigt und ist der Abgang von fl. 6195— aus dem Landesfonde zu bedecken.

Zugleich wird angeordnet, daß aus dem im Kap. IV. des Erfordernisses bewilligten Betrage von fl. 2000 für Museumsanschaffungen den Verhältnissen entsprechend alle Abtheilungen des Museums gleichmäßig bedacht werden sollen, und daß bis auf Weiteres von der provisorischen Leitung des Museums für jede Anschaffung in vorhinein in entsprechender Weise die Genehmigung des Landesausschusses einzuholen ist, der dem Finanzausschusse mit den betreffenden Rechnungsabschlüssen ein Verzeichnis der erworbenen Objecte und ihrer Bewerthung vorzulegen haben wird.“

Deželni glavar:

Otvarjam splošno razpravo.

Zeli kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, preidimo v nadrobno razpravo.

Zeli kdo besede k posameznim točkam proračuna?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljna točka je:

6. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu učiteljskega pokojninskega zaklada za l. 1898. (k prilogi 14.).

6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag des Lehrerpensionsfondes für das Jahr 1898 (zur Beilage 14).

10. Ustna poročila finančnega odseka o prošnjah, in sicer:

10. Mündliche Berichte des Finanzausschusses über Petitionen, und zwar:

- a) Karola Kristofa za povišanje pokojnine;
- a) des Karl Kristof um Pensionserhöhung;
- b) učiteljske udove Vrančič Terezije za miloščino;
- b) der Schullehrerswitwe Vrančič um Gnabengabe;
- c) učiteljske udove Kermavner Kristine za zvišanje pokojnine;
- c) des Schullehrerswitwe Kermavner Christina um Pensionserhöhung;
- k) učiteljske sirote Praprotnik Albine za podaljšanje konkretalne penzije;
- k) der Schullehrerswaise Praprotnik Albina um Verlängerung der Concretalpenzion;
- h) učiteljske udove Kočever Karoline za podaljšanje vzgojnine za sina;
- h) der Schullehrerswitwe Kočever Karolina um Weiterbelassung des Erziehungsbeitrages für ihren Sohn;
- d) učiteljske udove Ferlan Marije za podaljšanje miloščine;
- d) der Schullehrerswitwe Ferlan Maria um Weiterbelassung der Gnabengabe;
- f) učiteljske udove Kalin Frančiške za podaljšanje miloščine;
- f) der Schullehrerswitwe Kalin Franziska um Weiterbelassung der Gnabengabe;
- g) učiteljske sirote Sadar Marije za miloščino;
- g) der Schullehrerswaise Sadar Maria um Gnabengabe;

m) učiteljske udove Juh Ane za miloščino;

m) der Schullehrerswitwe Juch Anna um Gnabengabe;

l) učiteljske udove Novak Ane za dovolitev milostne penzije;

l) der Schullehrerswitwe Novak Anna um Gnadenpension;

n) učitelja Eisenzopf Jožefa za miloščino;

n) des Lehrers Eisenzopf Josef um Gnabengabe.

Poročevalec Višnikar:

Visoki deželni zbor! Poročati mi je v imenu finančnega odseka o proračunu učiteljskega pokojninskega zaklada za l. 1898. Ker je več pod št. 10 dnevnega reda navedenih prošenj v tesni zvezi s tem proračunom, prosim dovoljenja, da smem ob tej priliki tudi poročati o prošnjah 10. a—g izvzemši d, potem i—m in še o neki drugi prošnji, to je o prošnji dež. zbora št. CXVII. umirovljenega učitelja Karola Kristofa za povišanje pokojnine, katera se po pomoti ni postavila na dnevi red današnje seje, katero je pa tudi treba danes rešiti, ker vpliva na proračun učiteljskega pokojninskega zaklada.

(Pritrjuje se. — Zustimmung.)

Naravno je, da s številom učiteljev in učiteljic od leta do leta narašča tudi potrebsčina za pokojnine. Iz pregleda računov za poslednja leta je razvideti, da je potrebsčina, v kolikor se ima pokriti iz deželnega zaklada, naraščala na leto približno za 700—800 gld.

Deželni odbor predlaga potrebsčino za pokojnine učiteljev v znesku 18.355 gld. Pri tej priliki mi je poročati o prošnji Karola Kristofa, bivšega učitelja v Mirnipeči, da se mu zviša odkazana pokojnina 355 gld. Karol Kristof je služil od l. 1854. do 1871., nekoliko čez 17 let, začasno, se je potem dne 20. septembra 1871. odpovedal službi prostovoljno in je l. 1877. zopet vstopil v službo ter bil imenovan definitivnim učiteljem dne 20. oktobra 1877. Po 20 letnem službovanji kot definitivni učitelj je bil upokojen decembra meseca minolega leta ter se mu je določila pokojnina $\frac{4}{8}$ njegove plače, ki je znašala 710 gld. Dobiti bi imel torej 355 gld. Po zakonu mu ne pripada več, ker je l. 1871. prostovoljno pretrgal svojo službo in bil šele l. 1877. definitivno nastavljen. Finančni odsek je pa vendar mislil, da se mu z ozirom na to, da je kot začasni učitelj služboval nad 17 let, normalna pokojnina 355 gld. za nekoliko zviša ter predlaga:

„Visoki deželni zbor naj sklene:

Vsled sklepa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 29. novembra 1897, št. 3314 vmirovljenemu učitelju Karolu Kristofu odkazana pokojnina letnih 355 gld. se poviša na 400 gld. s 1. januarijem 1898 pričeni.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

Pokojnine učiteljev, katere dobiva 38 učiteljev, znašajo po predlogu deželnega odbora 17.555 gld. K temu pripade torej še pokojnina za Karola Kristofa v znesku 400 gld. in pavšalni znesek 800 gld. za nepričakovane slučaje. Potrebščina za vse pokojnine znaša tedaj po tem sklepu 18.755 gld. in prosim v imenu finančnega odseka, da se ta svota sprejme.

Deželni glavar:

Otvarjam razpravo.

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

Pokojnine za učiteljske udove in sirote se predlagajo v znesku 9422 gld. Tudi ta svota se spremeni vsled tega, ker sta dva učitelja meseca decembra l. 1897. umrla ter dobivata od 1. januarija 1898. l. dalje dotični udovi pokojnini in pa vsled nekaterih drugih prošenj, o katerih bom pozneje poročal.

Učitelj Franc Koller je umrl dne 22. decembra 1897 in se je udovi njegovi odkazala pokojnina 230 gld. Meseca decembra 1897 je umrl tudi učitelj Anton Simončič v Vrbovem ter se je njegovi udovi odmerila pokojnina 173 gld. 33 kr. Ti dve pokojnini se morajo prištevati na 9422 gld. proračunjeni potrebščini.

Dalje prosi udova Terezija Vrančič, da se jej njena pokojnina v znesku 173 gld. 33 kr. in vzgojevalnine za njene hčerke Terezijo, Marijo in Antonijo Vrančič po 20 gld. primerno zvišajo. Finančni odsek je mislil z ozirom na to, da se je Tereziji Vrančič že dovolila milostna pokojnina 173 gld. 33 kr., to je $\frac{1}{3}$ vse plače, katero je užival njen mož, da

se njeni prošnji za povišanje pokojnine ne more ustreči. Njenim trem otrokom so se dovolile vzgojevalnine po 20 gld. Finančni odsek misli, da naj se ozira na to prošnjo v toliko, da se otrokom zvišajo vzgojevalnine za toliko, da bodo vsi, z materjo vred, imeli normalno pokojnino, ker je učitelj Vrančič služboval nad 9 let in ni po svoji krivdi zakasnil izpita učiteljske vsposobljenosti. Oglasil se je bil namreč že l. 1883. za izpit učiteljske vsposobljenosti, pa dotični odlok se mu po pomoti ni dostavil istega leta in zato je delal izpit šele drugo leto. Vsled tega tudi udova ni dobila normalne pokojnine.

Finančni odsek torej predlaga, da se vzgojevalnina za vsakega otroka od 20 gld. zviša na 29 gld., tako da bodo vsi trije 87 gld. na leto dobivali.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor naj sklene:

Nepreskrbljenim mladoletnim otrokom umrlega učitelja Antona Vrančiča iz Zagraca: Tereziji, Mariji in Antoniji Vrančič v seji dne 11. januarija 1895 dovoljene vzgojnine po 20 gld. na leto se povišajo na 29 gld. za vsako s 1. januarijem 1898 pričeni.

Nasprotno se pa prošnji Terezije udove Vrančič za zvišanje pokojnine letnih 173 gld. 33 kr. ne ustreza.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

Dalje mi je poročati o prošnji Kristine Kermavner, št. X. Kristina Kermavner, učiteljska udova, prosi za zvišanje pokojnine 246 gld. 66 kr. in vzgojevalnine za hčerko Ano, ki dobi na leto 30 gld. 83 kr. V prošnji navaja, da s to pokojnino in vzgojevalnino ne more izhajati in pravi, da še nikdar ni podpore prosila. To pa ni resnično, kajti že l. 1890. dovolila se ji je milostnim potom normalna pokojnina v znesku 246 gld. 66 kr. in za njene otroke vzgojevalnine po 30 gld. 83 kr., ker njen mož učitelj Kermavner ni služil popolnoma 10 let, ampak 1 mesec in 21 dnij manj. Ona tedaj že vživa normalno pokojnino, tako, kakor bi jo bila dobila, ako bi bil njen mož celih 10 let stalno služil, in ravno tako njeni otroci.

V imenu finančnega odseka torej predlagam:

„Visoki deželni zbor naj sklene:

Prošnji učiteljske udove Kristine Kermavner za zvišanje njene pokojnine letnih 246 gld. 66 kr. in vzgojnine njene nedoletne hčere Ane Kermavner v znesku 30 gld. 83 kr. se ne ustreza.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

Dalje imam poročati o prošnji učiteljske sirote Albine Praprotnik, št. LI. Albina Praprotnik, katera je sedaj na pripravnici v zadnjem letu, dobivala je dosedaj konkretalno pokojnino 150 gld., katera pa poteče z dnem 8. februvarija t. l. Ker nima nikakega premoženja in je znano, da živi v siromašnih okoliščinah, predlaga finančni odsek, da se jej podaljša konkretalna pokojnina še do konca septembra t. l., ker je upati, da bo že meseca septembra nastavljena, ako dovrši uspešno svoje študije.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor skleni:

Učiteljski siroti Albini Praprotnik se njena konkretalna pokojnina letnih 190 gld. podaljša do konca septembra 1898. l.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

Po teh sklepih visokega deželnega zbora se pokojnine za učiteljske udove in sirote od 9422 gld. zvišajo na 9948 gld., to je za 526 gld., ter predlagam v imenu finančnega odseka, da se sprejme potrebščina pokojnin za učiteljske udove in sirote v tem znesku.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

Vzgojnine predlaga deželni odbor v znesku 1590 gld. Pri tej priliki mi je poročati o prošnji

učiteljske udove Karoline Kočevar, katera prosi, da se njenemu sinu Kuno Kočevarju podaljša že prej dovoljena vzgojina letnih 30 gld. Kuno Kočevar je sedaj enoletni prostovollec v Ljubljani in tje dostavil lansko leto maturo ter se vpisal kot modroslovec. Revščina te udove je obče priznana in tudi miloščina ali podpora 30 gld. ni velika in zato misli finančni odsek, da je tej prošnji ustreči. Predlagam tedaj v njegovem imenu:

„Visoki deželni zbor skleni:

Učiteljski siroti Kuno Hočevar se do 26. maja 1898 dovoljena vzgojevalnina letnih 30 gld. podaljša za tri leta, to je do 26. maja 1901. s pogojem, da redno in uspešno nadaljuje svoje študije.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

Višja potrebščina znaša za tekoče leto torej 17 gld. 84 kr.

Visoki deželni zbor je že prej sklenil, da se prošnji Terezije Vrančič deloma ustreže, da se namreč za vsako njenih treh hčera zviša pokojnina od 20 gld. na 29 gld. Vsled tega se zvišajo vzgojnine za te otroke na leto za 27 gld.

Dalje se je tudi že odkazala po deželnem šolskem svetu sinu učitelja Kollarja Franca vzgojina letnih 40 gld., tako da se v proračunu na 1590 gld. izračunjena potrebščina za vzgojnine zviša skupaj na 1674 gld. za tekoče leto.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka, da se sprejme svota 1674 gld. kot potrebščina za vzgojnine za l. 1898.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

V IV. poglavju „miloščine“ predlaga deželni odbor 2290 gld., kakor deželni šolski svet. Tudi pri tem poglavju imam poročati o nekaterih prošnjah in sicer v prvi vrsti o prošnji učiteljske udove Marije Ferlan, št. XI. Marija Ferlan prosi za podaljšanje miloščine letnih 100 gld., ki se jej je dovolila od visokega deželnega zbora v seji dne 8. janu-

varija 1895. Njen mož je služboval 7 let definitivno in 4 leta provizorno, torej skupaj 11 let. Ker se njene razmere v tem času niso zboljšale in se od vseh dotičnih oblastev njena prošnja podpira, je finančni odsek sklenil predlagati:

„Visoki deželni zbor skleni:

Učiteljski udovi Mariji Ferlan se iz učiteljskega pokojninskega zaklada dovoljena miloščina letnih 100 gld. podaljša za leta 1898., 1899. in 1900.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

Dalje poročam o prošnji Frančiške Kalin, št. XXXVI. Njen soprog učitelj Franc Kalin je izginil že l. 1888., zapustivši ženo in štiri otroke, in se še danes pogreša. Frančiška Kalin prosi, da se že prej dovoljena miloščina za njo in otroke v znesku 150 gld. podaljša. Ker se tudi njene razmere nikakor niso zboljšale, predlaga finančni odsek:

„Visoki deželni zbor skleni:

Učiteljevi soprogi Frančiški Kalin se za njo in njene nepreskrbljene otroke iz učiteljskega pokojninskega zaklada dovoljena miloščina letnih 150 gld. podaljša za leta 1898., 1899. in 1900.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

Učiteljska sirota Marija Sadar prosi, da se njena miloščina letnih 60 gld. še podaljša. Prošnjo podpira županstvo v Škofjiloki, potem gospod župnik in tudi c. kr. okrajno glavarstvo. Ker se prošnja, ki je podprta tudi z zdravniškim spričevalom, utemeljuje tudi s tem, da je Marija Sadar, ki je že spolnila 20. leto, bolehnna in se vsled tega ne more sama preskrbljevati, misli finančni odsek, da naj bi se vsaj za to leto tudi tej prošnji ustreglo. Ker je pa mogoče, da se njeno zdravje zboljša in ker prosilka kot šivilja vendar lahko nekaj zasluži, misli finančni odsek, da se prihodnja leta nanjo ne more ozirati in predlaga:

„Visoki deželni zbor naj sklene:

Učiteljski siroti Mariji Sadar dovoljuje se iz učiteljskega pokojninskega zaklada miloščina 60 gld. za leto 1898.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

Dalje prosi učiteljska udova Ana Juh, da se jej miloščina 50 gld., ki je potekla z letom 1897., podaljša. Ana Juh je 65 let stara, brez premoženja in se torej poprejšnje njene okoliščine, katere je visoki deželni zbor uvaževal, ko jej je dovolil dotično miloščino, niso zboljšale.

Vsled tega je sklenil finančni odsek predlagati:

„Visoki deželni zbor skleni:

Učiteljski udovi Ani Juh se iz učiteljskega pokojninskega zaklada dovoljena miloščina letnih 50 gld. podaljša za leta 1898., 1899. in 1900.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede? —

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

Dalje mi je poročati o prošnji št. LII., v kateri prosi učiteljska udova Ana Novak iz Preloke zase in za njenega sina Stankota miloščine. Prosila je že dvakrat, da bi se jej milostnim potom odkazala pokojnina, ali dotični prošnji sta bili odklonjeni. Pokojni njen mož, Stanislav Novak, je absolviral gimnazijo, je bil eno leto filozof, eno leto teolog, potem enoletni prostovolec, l. 1878. v Bosni vojak, l. 1882. je potem napravil zrelostni izpit kot učitelj, l. 1885. pa izpit učiteljske vsposobljenosti. Vsega skupaj je služboval 14 let in sicer definitivno 9¹/₂ leta. Vsled tega tudi udovi in njenemu sinu po zakonu ne pripada pokojnina. Oženil se je bil dne 10. oktobra 1894 v drugič z Ano Novak, umrl pa je dne 26. aprila 1895. in šele po njegovi smrti je dne 14. julija 1895. dobila udova sina. Poizvedbe kažejo, da obnašanje udove Ane Novak ni bilo povsem tako in tudi ni tako ubožna, da bi se moglo milostnim potom na njo ozir jemati, pač pa je finančni

odsek mnenja, da na vsak način kaže, da se vsaj njenemu sinu nekaj dovoli.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor skleni:

Učiteljski udovi Ani Novak se dovoljuje za vzdrževanje in vzgojo njenega sina Stanislava Novak iz učiteljskega pokojninskega zaklada miloščina letnih 36 gld. s 1. januarijem 1898 pričenši, do 14. julija 1909.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

Končno mi je poročati še o prošnji Jožefa Eisenzopfa iz Reichenava na Kočevskem. Eisenzopf je bil skoraj celih 25 let učitelj v raznih krajih na Kočevskem brez kake plače, to je v takih krajih, kjer so imeli šole za silo. Dokazano je po spričevalih, da je mož popolnoma pohabljen in da si ne more ničesar zaslužiti, s čemer bi se preživel in dokazano je, da ni imel kot učitelj nobene plače, ampak samo stariši dotičnih otrok, katere je poučeval, dajali so mu na mesec po 10 kr. Spričevalo šolskega nadzornika tudi dokazuje, da je učitelj za silo Eisenzopf otroke zadovoljivo poučeval, kolikor je bilo v njegovi moči in sicer posebno v čitanju, računstvu in pisanju. Finančni odsek meni, da se je na prosilca ozirati vsled tega, ker je vendar deželi mnogo troškov prihranil in se je trudil, da bi kaj storil za šolstvo. Zato misli finančni odsek, da naj bi se mu na stara leta naklonila neka podpora ter predlaga:

„Visoki deželni zbor skleni:

Jožefu Eisenzopf iz Reichenava, bivšemu učitelju za silo, se dovoljuje iz učiteljskega pokojninskega zaklada miloščina letnih 48 gld., pričenši s 1. januarijem 1898. l.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

Po deželnem odboru nasvetovane miloščine v znesku 2290 gld. se torej vsled teh sklepov zvišajo za 36 gld. in 48 gld. in znašajo končno 2374 gld.

Prosim, da se potrebščina za miloščine v tem znesku sprejme.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

Pri V. poglavji mora se za odpravnine nasvetovani znesek 633 gld. tudi spremeniti, ker je že v tekočem mesecu dobila neka učiteljica odpravnino 675 gld. in je pričakovati, da še kaka druga v tekočem letu dobi odpravnino. Torej predlaga finančni odsek kot potrebščino za odpravnine znesek 1308 gld.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

Pogrebne se računajo po povprečni svoti poslednjih treh let v znesku 248 gld., ter se ne predlaga nobena sprememba.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

Uradne in pisarniške potrebščine se predlagajo nespremenjeno v znesku 50 gld.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

Skupni znesek potrebsčine znaša torej po današnjih sklepih visokega deželnega zbora 34.357 gld., to je za 1769 gld. več, kakor predlaga deželni odbor.

Preidem k zakladi. Glede zaklade se ne predlaga nikaka sprememba ter prosim, da se sprejme zaklada v znesku 10.697 gld. Ako se ta zaklada odšteje od že sprejete potrebsčine, znašajoče 34.357 gld., kaže se primanjkljaj v znesku 23.660 gld., ki se ima pokriti iz deželnega zaklada.

Prosim torej, da visoka zbornica izvoli pritrčiti nastopnemu predlogu:

„Visoki deželni zbor skleni:

Proračun učiteljskega pokojninskega zaklada za leto 1898. se odobruje:

s potrebsčino	34.357 gld.
in s pokritjem	10.697 „
tedaj s primanjkljajem v znesku	23.660 gld.

kateri je pokriti iz deželnega zaklada.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede? —

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Višnikar:

Končno prosim, da se proračun kranskega učiteljskega pokojninskega zaklada za l. 1898., kakor je bil ravnokar sprejet v drugem branji, sprejme še v celoti.

Deželni glavar:

Gospod poročevalec predlaga tretje branje.

Prosim torej glasovati. Gospodje poslanci, ki potrjujejo ravnokar v posameznih točkah sprejeti proračun učiteljskega pokojninskega zaklada v celoti, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.) —

Proračun je v celoti odobren in s tem je rešena 6. točka dnevnega reda.

Na vrsto pride:

7. Ustno poročilo finančnega odseka o podporah za šolske zgradbe (k prilogi 27.).

7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses, betreffend die Unterstützungen für Schulbauten (zur Beilage 27.)

Poročevalec dr. Zitnik:

Visoki zbor! (Kakor vsako leto, tako so tudi letos krajni šolski sveti potom deželnega šolskega

sveta na deželni odbor predložili prošnje za podpore za šolske zgradbe. Letos se je za te podpore oglasilo 43 krajnih šolskih svetov, toda deželni šolski svet, kakor tudi deželni odbor se nista mogla ozirati na vse došle prošnje in sicer na ene, ki so v prilogi 27. našete, ne, ker so dobili dotični krajni šolski sveti že 10°/o ali nad 10°/o podpore iz deželnega zaklada, za druge pa se zato ne priporoča letos nobena podpora, ker se bodo dotične šolske zgradbe šele tekom tekočega ali tekem prihodnjega leta pričele izvrševati.

Zaradi tega finančni odsek nespremenjeno, kakor deželni odbor, predlaga, da se dovolijo podpore za šolske zgradbe samo nastopnim šolskim občinam in sicer:

1. Erzelj 400 gld.
(Obvelja. — Angenommen.)
2. Budanje 300 „
(Obvelja. — Angenommen.)
3. Trava 800 „
(Obvelja. — Angenommen.)
4. Kočevska Reka 500 „
(Obvelja. — Angenommen.)
5. Stari Breg 200 „
(Obvelja. — Angenommen.)
6. Osilnica 400 „
(Obvelja. — Angenommen.)
7. Fara 400 „
(Obvelja. — Angenommen.)
8. Loški Potok 500 „
(Obvelja. — Angenommen.)
9. Raka 500 „
(Obvelja. — Angenommen.)
10. Primskovo 500 „
(Obvelja. — Angenommen.)
11. Iška vas 500 „
(Obvelja. — Angenommen.)
12. Orehovica 400 „
(Obvelja. — Angenommen.)
13. Vodice 400 „
(Obvelja. — Angenommen.)
14. Suhor 200 „
(Obvelja. — Angenommen.)

To znaša vse skupaj 6000 gld. Predlagam, da se ta končna svota odobri.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati o predlogu gospoda poročevalca, da se odobri znesek 6000 gld. kot skupna svota podpor za šolske zgradbe.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo temu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec dr. Žitnik:

Ob enem je došla včeraj na deželni zbor še neka druga prošnja občine Črni Vrh, ki tudi prosi podpore za šolsko zgradbo. Enako prošnjo je vložila ta občina že lansko leto, toda visoka zbornica jo je odklonila, ker od deželnega šolskega sveta ni bilo dognano, ali se bo tam ustanovila redna šola ali pa samo šola za silo. Ravnokar pa letos poroča deželni šolski svet, da ta stvar še ni dognana, in da torej troški ne bodo morda zavrženi, predlaga finančni odsek:

Visoki deželni zbor skleni:

„Prošnja županstva v Črnemvrhu se za letos odkloni iz razlogov, navedenih od c. kr. deželnega šolskega sveta.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto in s tem je ta točka rešena.

Daljna točka je:

8. Ustno poročilo finančnega odseka o Logaškem vodovodu (k prilogi 31.).

8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses, betreffend die Voitscher Wasserleitung (zur Beilage 31.)

Poročevalec Hribar:

Kdor se pelje po železnici iz Ljubljane proti Trstu, prišel bo nad postajo Borovnico, ko prisopiha vlak iz Ljubljanskega barja na površje, do lepe ravnine, ki se razprostira med gorovjem: Gradišče, Požganec, Malastran in Smolinec. Na tej ravnini leže vasi Kalce, Gorenja vas, Cerkovska vas, Blekova vas, Brod, Čevica, Martinji hrib in Dolenji Logatec. Vse te vasi štejejo skupaj 2602 prebivalcev, ki stanujejo v 367 hišah. Gospodarji se večinoma pečajo s poljedelstvom in redijo 1200 repov goveje živine in konj. Ta samo po sebi tako lepo ležeča ravnina kaže še tem lepše lice, ker so po njej raztresene lepe bele hiše, v katerih stanujejo prebivalci, ki so nenavadno pridni in se poleg poljedelstva pečajo tudi s trgovino in obrtjo. Lega Logaške

ravnine je pa ugodna prometu tudi zaradi tega, ker vodi odtod pot do rudarskega mesta Idrije in ker ima zadje z lepimi in obširnimi gozdi. To je vzrok, da se v Logatcu razvija nenavadno živahno življenje, ker se tu sem pripeljava od vseh strani les in drugi pridelki na kolodvor, da se potem odtod razpošiljajo po železnici. Ker leži ta ravnina precej visoko, prihajajo semkaj radi tudi letovišniki na zrak in povzdigujejo na ta način promet, ki je vsled trgovine in obrti že sam po sebi precej živahen.

Jedno napako pa je imela ta ravnina dosedaj in sicer to napako, da ni imela zadosti dobre pitne vode, kajti jedini potok, izvirajoč za Gorenjo vasjo, vodi s seboj le nečisto vodo, ki pa se tudi v kratkem izgublja pod zemljo. Vsled tega je Logaško prebivalstvo že dolgo želelo, da bi se pomanjkanju dobre pitne vode odpomoglo. Slučaj je nanesel, da je pred leti nastala v Logatcu kolera in da je vsled tega c. kr. okrajno glavarstvo zabranilo rabiti vodo iz Logaškega potoka, ki se onesnažuje po odcedkih iz hiš in hlevov in po žaganju od raznih žag. Ta slučaj je Logatčane napotil, da so začeli misliti na napravo vodovoda, ker jim je okolnost, da so morali tistikrat, ko je bila kolera, sebi in živini dovažati dobre vode iz oddaljenih krajev, prizadela ogromne troške. In res so Logatčani, t. j. združivši se občini Gorenji in Dolenji Logatec, dali pred nekaj leti izgotoviti načrt za vodovod in deželni inžener Hrásky je bil izračunil, da bodo troški tega vodovoda znašali 35.000 gld. Na to so se obrnili do c. kr. deželne vlade in na deželni zbor s prošnjo za primeren prispevek v pokritje teh troškov. C. kr. deželna vlada jim je odgovorila, da je pripravljena k troškom za vodovod v smislu zakona z dne 30. junija 1884, drž. zak. št. 116, prispevati s 50% in tudi deželni zbor je uvidevši veliko važnost vodovoda za razvoj tega obrtnega kraja, v seji dne 13. februarja 1895 sklenil, prispevati k dotičnim troškom z 10.500 gld. Potem pa se je stvar drugače zasukala. Logatčani so, želeč imeti vodovod, mislili začeti že z zgradbo; toda južna železnica je vložila proti temu protest, rekoč, da ne pripusti, da bi se voda odzela iz studenca „Petkova Grapa“, ker bi ona potem premalo vode dobivala iz Logaškega potoka. Občini sta se potem dogovarjali z južno železnico in ko je južna železnica svoj ugovor umaknila pod pogojem, da bo proti primerni odškodnini dobivala iz vodovoda toliko vode, kolikor je bo potrebovala, ste občini sklenili, napraviti širši načrt in sicer tak, da ne bi zadostoval samo potrebam južne železnice, temveč bi tudi druge vasi, ki v prvotnem načrtu niso bile obsežene, oskrboval s pitno vodo. Gledé tega načrta se občini nista obrnili do deželnega odbora, kakor bi bili morali to storiti, temveč sta, dobro vedoč, da bi deželni odbor večjemu prispevku se upiral, naprosili sedanjega c. kr. profesorja Hraskega, naj napravi načrt za razširjeni vodovod. Profesor Hrásky je tej želji ustregel in izračunil, da se bo za tak vodovod potrebovalo 77.000 gld. Občinska zastopa sta potem takoj odposlala na Dunaj k poljedelskemu ministertvu deputacijo, da govori z merodajnimi osebami, zlasti pa poljedelskim ministrom samim in si zago-

tovi zadostni državni prispevek za zgradbo vodovoda. Kakor je razvidno iz poročila županstea, ki sem ga našel tu pri aktih, je prišla deputacija z najboljšimi nadami domu, kajti v poročilu na deželni zbor se z veseljem pripoveduje, da je poljedelski minister deputacijo jako prijazno sprejel in da je on, pa tudi sekcijski načelnik obljubil, da se bo njenim željam ustreglo. Ne da bi čakali odgovora deželnega odbora, ali bo tudi on podporo zvišal, začeli sta občini takoj delati vodovod, namreč začeli sta zajemati studenec in razpisali sta natečaj za ostala dela. Ko je deželni odbor to izvedel, je ukazal delo takoj ustaviti, toda občini sta se opravičevali s tem, da je stvar dozorela, in da se ne da več odlašati, da imata od poljedelskega ministerstva zagotovilo, da bo k troškom prispevalo s 50% in slednjič s tem, da je bil čas za oddajo dela takrat ugodnejši, ker se je bilo bati, da bodo cene za cevi kasneje poskočile. Resnica je, da sta občini v tem oziru pravo uganili, ker sta rekli, da bodo cene železa poskočile, kajti zdaj so res višje, kakor so bile takrat, ko se je delo oddalo. Ne zmené se za odgovor deželnega odbora in ne imajoč pismenega obvestila visoke vlade, da bo tudi ona prispevala s 50% k troškom razširjenega vodovoda, ste občini začeli z delom in zdaj se obračata do deželnega odbora oziroma visokega deželnega zbora s prošnjo, da bi se dovolil večji prispevek, kakor je bil dovoljen za vodovod po prvotnem načrtu. Razume se samo po sebi, da je visoki deželni odbor postavljen tu pred nekaj fait accompli in da mora ali povišanje podpore odreči, ali pa dati svoj blagoslov k započetemu delu. Jaz za svojo osebo moram reči, da to postopanje imponuje, ker bodeta občini na ta način res prav hitro prišli do potrebnega vodovoda; formalno pravilno pa to ravnanje gotovo ni. S stališča deželnega odbora in tudi deželnega zbora se mora tako postopanje tembolj obsojati, ker bi sicer v bodoče tudi druge občine mogle jednako samovlastno ravnati. Kljub temu torej, da mi sicer ugaja taka odločnost, moram vendar kot deželni poslanec in kot poročevalec proti takemu ravnanju se zavaroovati. Vendar pa konsekvenc dejansko izvajati ne morem.

Priporočam torej, da se deželni odbor obrne z obrazloženo ulogo do visoke vlade, ter istej priporoči, da prevzame od stroškov, ki so proračunjeni na 77.000 gld., prispevek 50% in sicer v tem smislu, kakor je bil prispevek dovoljen v prvotnem razpisu c. kr. deželne vlade po nalogu visokega poljedelskega ministerstva in da se denar izplača v 4 ali 5 letnih obrokih iz onega kredita, ki je za manjša melijoročna dela na razpolaganje. V imenu finančnega odseka pa tudi ne morem družega nasvetovati, kakor to, da visoki deželni zbor dovoli za napravo tega vodovoda primeren prispevek. Vpraša se le, kakošen prispevek bi bil primeren? Znesek 77.000 gld., kolikor bo stal vodovod po razširjenem načrtu, je gotovo precej visok in ako se pomisli, da bode zajemanje studencev, za kar je bilo prej proračunjeno na 4500 gld., kakor je iz aktov razvidno, stalo veliko več in sicer 10.000 — 12.000 gld., od katerih je zdaj že skoraj znesek 10.000 gld. izdan,

utegne vodovod stati kakih 85.000 gld. Da bi dežela od te svote prevzela 30%, kakor so Logatčani mislili, je pač nemogoče, ker ima v drugih vodovodnih zadevah na vse strani tako velike potrebe. Zlasti pa se je v tem slučaju ozirati tudi na to, da utegneta Logaški občini svoj vodovod dograditi pod ugodnejšimi razmerami, kakor druge občine, ker sta dobili od južne železnice zagotovilo takega prispevka, da bodeta z njim lahko vse vzdrževalne troške pokrivali. Ako vzamemo za Logaški vodovod tisto merilo, kakor je veljalo za Ribniški in Kočevski vodovod, ako se postavimo na stališče, da Logatec in vasi, ki bodo preskrbljene z vodo, stojé na apnenih kraških tleh in da vodovod vsekako potrebujejo, potem moram reči, da mora deželni zastop za Logatec dovoliti primerno tako podporo, kakor jo je dovolil za vodovod v Ribnici in v Kočevju.

Z ozirom na vse to predlagam v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor skleni:

Občinama Gorenji in Dolenji Logatec dovoli se poleg 10.500 gld. prispevka, kateri jina je po prvotnem načrtu za vodovod obljubljen bil v XIII. seji dne 13. februarija 1895., za razširjeni načrt vodovoda še nadaljni prispevek 4500 gld., torej vsega vkup 15.000 gld., od katerih se 10.000 gld. izplača v letu 1898, 5000 gld. pa v letu 1899; a le tedaj, ako bode c. kr. ministerstvo prispevalo k skupnim na 77.000 gld. proračunjenim troškom tega vodovoda s 50%.“

Deželni glavar:

Otvorjam razpravo.

Zeli kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Dalje pride točka:

9. Ustno poročilo finančnega odseka glede dovoljenja 4% naklade na najemščino od stanovališč v mestni občini Novomesto (k prilogi 38.).

9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses, betreffend die Bewilligung einer 4% Umlage von den Mietzinsenträgern in der Stadtgemeinde Rudolfswert (zur Beilage 38.).

Poročevalec dr. Majaron:

Visoka zbornica! Občinski zastop novomeški je v svoji seji dne 3. decembra lanskega leta sklenil pobirati od leta 1899. naprej deset let 4% naklado na najemščino od stanovališč v občini novomeški

razun od letnih najemščin pod 24 gld. in od najemščin za stanovališče c. in kr. oziroma c. kr. vojaških oblastev, ter c. in kr. oziroma c. kr. častnikov.

Ta sklep je bil v občini praviloma razglašen, in proti njemu se nihče ni pritožil. Deželni odbor v prilogi 38. predlaga, naj visoka zbornica temu sklepu pritrudi in mu izprosi Najvišje potrjenje. Ta predlog smatral je finančni odsek upravičenim.

4° naklada na najemščine od stanovališč v Novem mestu se na podlagi deželnozborskih sklepov in Najvišjih potrjenj pobira že od 75. leta naprej nepretrgoma. Zadnjič je deželni zbor to pobiranje dovolil v svoji seji dne 19. oktobra l. 1888. in sicer za desetletje 1889 do 1898. Ves čas je bilo izkazano, da novomeška občina neobhodno potrebuje v pokritje svojih primanjkljajev take naklade, ki je dajala dohodkov okoli 800 gld. Kar se tiče proračuna za l. 1897., znašali so dohodki z všteto najemninsko naklado v znesku 850 gld. vsega skupaj 10345 gld. 97 kr. stroški pa vsega skupaj 15288 „ 70 „

tako, da se je kazalo primanjkljaja 4942 gld. 73 kr. ki se pa niti pokrili ni s 25° doklado na direktne in s 15° doklado na indirektno davke, ampak je ostalo nepokritega primanjkljaja . 1273 gld. 39 kr. Ravno tako se kaže pasivnost proračuna za l. 1898., ki se je odobril v dohodkih z . 11327 gld. 70 kr. v stroških pa z 15146 „ 34 „

torej s primanjkljajem 3818 gld. 64 kr. V dohodkih je pa seveda že predimenovana 4° naklada na najemščino, in dasi se je v pokritji sklenila 25° doklada na direktne davke, in 1590 priklado na užitnino, vendar ostane še nepokritega primanjkljaja 102 gld. 70 kr. Te razmere se v bodoče tudi ne bodo kmalo izpremenile in novomeška občina bo dohodkov iz najemninske naklade tembolj potrebovala za notorične naloge, katere hoče v bližnjem času izpolniti v svrhu napredka in asanacije svojega mesta.

Zategadelj je finančni odsek pritrnil nasvetu deželnega odbora, toda s to spremembo, da ne nasvetuje, da bi se 4° naklada na najemščino od stanovališč pobirala za dobo od l. 1899. pa do vstetega l. 1909., ampak le do l. 1908., ker prosi novomeški občinski zastop, da bi se naklada dovolila samo za dobo 10 let. Vsled tega priporočam v imenu finančnega odseka, da visoki deželni zbor izvoli skleniti:

„Visoki deželni zbor izvoli skleniti:

V mestni občini Novomesto se za leto 1899. do vstetega leta 1908. dovoljuje pobiranje 4° naklade na najemščino od stanovališč na ta način, da se ta naklada ne pobira od letnih najemščin pod 24 gld. in od najemščin za stanovališča c. in kr. oziroma c. kr. vojaških oblastev in c. in kr. oziroma c. kr. častnikov, dočim je od vseh drugih najemščin za stanovališča plačevati na leto po 4 krajcarje od vsacega najemninskega goldinarja.

Deželnemu odboru se naroča, da izprosi temu sklepu Najvišje potrjenje.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

In der Stadtgemeinde Rudolfswert wird für die Jahre 1899 bis einschließlich 1908 die Einhebung einer 4° Umlage von den Mietzinsserträgen in der Weise bewilliget, daß hievon die Jahreszinsserträge unter 24 fl. und die Mietzinse der von den k. u. k. beziehungsweise k. k. Militärbehörden und k. u. k. beziehungsweise k. k. Officieren innegehabten Localitäten befreit, hingegen von den übrigen Mietzinsen jährlich 4 Kreuzer von jedem Mietzinsgulden zu entrichten sind.

Der Landesausschuß werde beauftragt, für diesen Beschluß die Allerhöchste Sanction zu erbitten.“

Deželni glavar:

Otvorjam razpravo.

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Pod točko 10. so že rešene vse prošnje, razun prošenj pod lit. i, o, p in r.

Točka:

- 10. e) predstojništva šole ubogih sestrá v Smihelu za podporo za učiteljice;
- 10. e) der Schulvorstehung der armen Schweftern in St. Michael um Unterstüzung für die Lehrerinnen;

pa še ni rešena v finančnem odseku in torej odpade.

Na vrsto torej pride točka:

- 10. i) krajnega šolskega sveta v Belicerkvi za uvrstitev ondotne učiteljske službe v višji plačilni razred;
- 10. i) des Ortschaftschulrathes in Weißkirchen um Einreihung der dortigen Lehrerstelle in eine höhere Gehaltsclasse.

Poročevalec Višnikar:

Visoki deželni zbor! Poročati mi je o prošnji krajnega šolskega sveta v Belicerkvi za uvrstitev ondotne učiteljske službe v višji plačilni razred. Prošnja se utemeljuje tako, kakor navadno take prošnje, da namreč učitelj s plačo 450 gld. ne more izhajati, in zahteva se, da se njegova služba uvrsti med one, ki dobivajo na leto 600 gld. Povdarja se v prošnji tudi važnost občine Belacerkev v zgodovinskem pomenu in navaja se, da je tam 180 šolo obiskujočih otrok. Finančni odsek pa misli, da se tej prošnji zato ne more ugoditi, ker smo glede uvrščanja posameznih učiteljskih mest v plačilne

razrede vezani na obstoječi zakon, nadalje pa tudi zato ne, ker je pričakovati, da se bo deželnemu zboru v kratkem predložil načrt zakona o uredbi učiteljskih plač, in končno, ker je upati, da se uvede personalni zistem in bi to prejudiciralo prihodnji uredbi, ako bi se hotelo danes prošnji ugoditi.

V imenu finančnega odseka torej predlagam:

„Visoki deželni zbor naj sklene:

Prošnji krajnega šolskega sveta v Belicerkvi za uvrstitev ondotne učiteljske službe v višji plačilni razred se z ozirom na deželnozborski sklep dné 25. februarija 1897 glede splošne uredbe učiteljskih plač za sedaj ne more ugoditi.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljna točka je:

10. o) Jereba Franca, učenca na c. kr. vinarski in sadjarski učilnici v Klosterneuburgu, za podporo;

10. o) deš Jereb Franz, Hörers an der k. k. Wein- und Obstbauschule in Klosterneuburg, um Unterstützung.

Poročevalec ces. svetnik Murnik:

Visoki zbor! Franc Jereb, učenec na c. kr. vinarski in sadjarski učilnici v Klosterneuburgu, prosi v svojej prošnji, da bi mu visoki deželni zbor nekoliko podpore dovolil, da bi mogel nadalje obiskovati imenovano učilnico. Franc Jereb šolal se je bil na vinarski in poljedelski šoli na Grmu in je dokončal svoje študije tudi na poljedelski šoli v Češki Lipi od l. 1894. do 1896. ter je potem po enoletni praksi vstopil v c. kr. vinarsko in sadjarsko učilnico v Klosterneuburgu. Iz njegovega spričevala, katero je dobil na šoli v Češki Lipi, je razvideti, da je imel jako lep napredek in da se vodstvo izrazuje prav pohvalno o njegovem obisku dotične učilnice. Ni pa razvideti iz prilog, ali je on sedaj na Klosterneuburskem zavodu redni slušatelj, ali pa samo hospitant, in ker bi se mu moglo dovoliti nekoliko podpore le, ako je redni slušatelj, zato finančni odsek ni mogel priti do končne rešitve te prošnje, vendar je pa mislil, da če se dožene, da je redni slušatelj, da bi mu v tem slučaju smel primerno podporo dovoliti deželni odbor iz deželno-kulturnega zaklada.

Z ozirom na to nasvetujem v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor skleni:

Prošnja Frančiška Jereba iz Vodral, učenca na c. kr. vinarski in sadjarski učilnici v Klosterneuburgu, se izroča deželnemu odboru v rešitev.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Točki:

10. p) Jalen Frančiška za podporo;

p) der Jalen Franziska um Unterstützung;

10. r) Jak-a Avgusta za podporo;

r) deš Jak August um Unterstützung;

odpadete, ker se bodele rešili pri obravnavi proračuna deželnega zaklada. Torej pride na vrsto:

11. **Ustno poročilo upravnega odseka glede preložitve okrajne ceste Sv. Peter-Trnovo med Globovnikom in Knežakom** (k prilogi 43.).

11. **Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses, betreffend die Umlegung der Bezirksstraße St. Peter-Dornegg zwischen Globovnik und Grafenbrunn** zur Beilage 43).

Poročevalec Lenarčič:

Visoki deželni zbor! Čast mi je v imenu upravnega odseka poročati o prošnji okrajnega cestnega odbora v Ilirski Bistrici za preložitve okrajne ceste sv. Peter-Trnovo med Globovnikom in Knežakom, oziroma o poročilu deželnega odbora v prilogi 43.

Lansko leto se je visoka zbornica že bavila s tem vprašanjem zaradi preložitve te ceste in jaz sem kot poročevalec imel priliko označiti potrebo te ceste. Kdor je kedaj hodil ali se vozil čez Pivko v Trnovo, pritrtil bo, da je poprava te ceste jako potrebna. Cesta, o kateri mi je poročati, je bila nekdanj državna, ko pa je država napravila novo zvezo, ki veže Št. Peter s Trnovim, je pa postala prejšnja državna cesta okrajna cesta in Bistriški okraj je bil primoran, sprejeti jo v precej slabem stanju, ne da bi bil od ktere strani koli imel kako odškodnino za to. Cesta Knežak-Trnovo je eminentne važnosti za dotični okraj, uporablja se jako zelo, zlasti z izvažanjem gozdnih pridelkov iz obširnih gozdov ondotnega okraja in mnogokrat se pripeti, da je na en

dan videti po 100—120 voz na tej cesti. Cesta je v enem delu še nekoliko rabljiva, od Šembij proti Globovniku pa je tako nesrečno izpeljana, da se vedno dogajajo razne nesreče in ravno véeraj še je prišlo poročilo, da se je nekdo ponesrečil in da je človek izgubil svoje življenje.

Upravni odsek je v obče pritrjeval predlogom deželnega odbora glede pokritja stroškov za to cesto in premenil je le nekoliko svoto deželnega prispevka za to progo in se s tem torej nekoliko oddaljil od svoje navade, da dovoljuje k zgradbam oziroma preložitvam takih cest prispevke v visokosti tretjine proračunanih stroškov. To je storil zlasti z ozirom na to, ker so dotični kraji res jako revni in imajo za cestne namene itak že skladati precejšnjo svoto in ker ni pričakovati, da bi se cestni odbor mogel lotiti prepotrebne preložitve, ako bi mu dežela ne priskočila v pomoč s precejšnjo svoto. Vsled tega predlaga upravni odsek, da bi se mesto s prvotnimi 6000 gld. k stroškom, ki so proračunani na 18.305 gld. 82 kr., prispevalo z 8000 gld. Ob enem se upravni odsek tudi nadeja, da bo visoka vlada, do katere bi se imel deželni odbor obrniti s prošnjo, tudi uvidela potrebo preložitve in da bo tudi ona s primernim zneskom pomogla, da se izvrši ta prepotrebna korektura.

Usojam si torej v imenu upravnega odseka predlagati:

„Visoki deželni zbor skleni:

1.) Za preložitev okrajne ceste Knežak-Globovnik dovoli se izvanredna podpora 8000 gld. zaradi posebne važnosti te prometne proge in velike revščine okrajja. Ta znesek se ima izplačati v 3 letnih obrokih po napredovanji stavbenih del.

2.) Predloženi načrt zakona se potrdi.

3.) Deželnemu odboru se naroča, naji zroči zakon visoki c. kr. deželni vladi v Najvišje potrjenje.

4.) Deželnemu odboru se naroča, naj okrajnemu cestnemu odboru v Ilirski Bistrici naroči, da si ta v pokritje ostalega dela stroškov najame posojilo, katero bi se amortizovalo v tolikih letih, da bi bili amortizacijski obroki primerni davčni moči okrajja.“

5.) Deželnemu odboru se naroča, naj se obrne do visoke c. kr. deželne vlade s prošnjo, naj ona z ozirom na to, da je bila cesta med Trnovim in Knežakom prej državna in je le po sili postala okrajna cesta, dalje ker je promet po tej cesti dandanes jako velik in neprimerno večji, kakor po sedanjih državnih cestih, ter je gori imenovana cesta življenske važnosti za ondotni okraj — prispeva k preložitvenim stroškom s primernim prispevkom.“

Prosim, da se preide v nadrobno razpravo načrtanega zakona.

Deželni glavar:

Otvorjam splošno razpravo.

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, preidemo v nadrobno razpravo. Prosim gospoda poročevalca, da prečita §. 1.

Poročevalec Lenarčič:

(bere: — Itešt:)

„§ 1.

V cestnem okraju Ilirska Bistrica je nekdanjo, leta 1897. ekskamerirano in po oznanilu c. kr. deželne vlade za Kranjsko od 15. januarija 1869, št. 230, dež. zak št 9, med konkurenčne ceste izvršeno cesarsko cesto Št. Peter-Trnovo v progji, ki se začinja pri hiši št. 109 v Knežaku, do parcele 1150 katastrske občine Topolec na Globovniku preložiti po načrtu, katerega je dal napraviti okrajni cestni odbor za skladovni okraj Ilirska Bistrica.

§ 1.

Im Straßenbezirke Ilirisch-Feistritz ist die im Jahre 1867 exkamerierte und gemäß Kundmachung der k. k. Landesregierung für Krain vom 15. Jänner 1869, Nr. 230, L. G. B. Nr. 9, in die Kategorie der Konkurrenzstraßen eingereichte ehemalige St. Peter-Dornegger Reichsstraße nach Maßgabe des über Veranlassung des Bezirksstrassenauschusses für den Concurrenzbezirk Ilirisch-Feistritz verfaßten Projectes in der Strecke beginnend bei Haus Nr. 109 in Grafenbrunn bis zur Parcellen 1150 der Catastralgemeinde Topolec am Globovnik umzulegen.“

(Obvelja. — Angenommen.)

„§ 2.

Mojemu ministru za notranje reči je naročeno, izvršiti ta zakon.

§ 2.

Mit dem Vollzuge dieses Gesetzes wird Mein Minister des Innern beauftragt.“

(Obvelja. — Angenommen.)

„Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem na podstavi § 22. zakona z dne 28. julija 1889. l., dež. zak. št. 17, tako:

Über Antrag des Landtages Meines Herzogthums Krain finde Ich auf Grund des § 22 des Gesetzes vom 28. Juli 1889, L. G. B. Nr. 17, anzuordnen, wie folgt:“

(Obvelja. — Angenommen.)

„Zakon

z dne

veljaven za vojvodino Kranjsko,

o preložitvi okrajne ceste Št. Peter-Trnovo med vasjo Knežak in Globovnikom v cestnem okraju Ilirska Bistrica.

Geseß

vom

wirksam für das Herzogthum Krain,

betreffend die Umlegung der St. Peter-Dornegger Bezirksstraße zwischen der Ortschaft Grafenbrunn und Globovnik im Straßenbezirke Ilirisch-Feistritz.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlagam, da se načrtani zakon sprejme še v tretjem branji.

Deželni glavar:

Gospod poročevalec predlaga tretje branje.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu, da se ravnokar v drugem branju potrjeni zakonski načrt sprejme v celoti, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Načrt zakona je v celoti sprejet in s tem je ob enem sprejet tudi nasvet upravnega odseka pod točko 2.

Sedaj prosim glasovati o 1. predlogu upravnega odseka, ki se glasi:

„Visoki deželni zbor skleni:

1. Za preložitvev okrajne ceste Knežak-Globovnik dovoli se izvanredna podpora 8000 gld. zaradi posebne važnosti te prometne proge in velike revščine okraja. Ta znesek se ima izplačati v 3 letnih obrokih po napredovanji stavbenih del.“

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo temu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

1. točka je sprejeta.

Predlog 2.:

„Predloženi načrt zakona se potrdi“, je že sprejet s tem, da se je potrdil načrtani zakon.

Točka:

„3.) Deželnemu odboru se naroča, naj izroči zakon visoki c. kr. deželni vladi v Najvišje potrjenje.“

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s tem predlogom, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Točka:

„4.) Deželnemu odboru se naroča, naj okrajnemu cestnemu odboru v Ilirski Bistrici naroči, da si ta v pokritje ostalega dela stroškov najame posojilo, katero bi se amortizovalo v tolikih letih, da bi bili amortizacijski obroki primerni davčni moči okraja.“

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo temu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Točka:

„5.) Deželnemu odboru se naroča, naj se obrne do visoke c. kr. deželne vlade s prošnjo, naj

ona z ozirom na to, da je bila cesta med Trnovim in Knežakom prej državna in je le po sili postala okrajna cesta, dalje, ker je promet po tej cesti dandanes jako velik in neprimerno večji, kakor po sedanji državni cesti, ter je gori imenovana cesta živiljske važnosti za ondotni okraj — prispeva k preložitvenim stroškom s primernim prispevkom.“

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo temu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Točka 5. naveta upravnega odseka je sprejeta in s tem je rešena 11. točka dnevnega reda.

Na vrsto pride:

12. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji občin Ajdovca in Dvor za zgradbo nove okrajne ceste od deželne ceste pri Dvoru skozi Mačkovec-Podlipo do okrajne ceste v Vrbovcu.

12. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Gemeinden Gaidowitz und Hof um Herstellung einer neuen Bezirksstraße mit der Abzweigung von der Landesstraße bei Hof über Mačkovec-Podlipa bis zur Bezirksstraße in Verbovc.

Poročevalec Globočnik:

Visoki zbor! Poročati mi je o skupni prošnji županstev v Ajdovci in Dvoru za zgradbo nove okrajne ceste od Dvora do Vrbovca. Prošnja opira se na to, da so cestne razmere v teh občinah jako slabe in da bi bilo iz splošnih prometnih ozirov jako koristno, ako bi se ta cesta izvršila, ki meri le kakih 10 km. V prošnji se sklicujeta županstvi na to, da je ta zadeva bila že večkrat obravnavana v deželnem zboru in iz stenografičnih zapisnikov zamorem konstatovati, da se je sklepalo o njej prvič dne 14. oktobra 1884, potem dne 22. januarija 1886 in zadnjič dne 24. januarija 1887. Vendar pa se takrat ni šlo vedno za to cestno progo od Dvora do Vrbovca, ampak takrat se je šlo deloma le za progo Vrbovec-Podlipa, deloma pa za to, da bi se ta občinska pot le uvrstila med okrajne ceste. Danes pa imamo prošnjo tukaj, da bi se zgradila nova okrajna cesta med Dvorom, oziroma med Maškovcem in med Vrbovcem. V prošnji pa zopet županstvi omenjata, da ne bo treba cele proge na novo izdelati, ampak le nekoliko je je treba na novo zgraditi.

Torej ta prošnja, ki je sploh jako površno sestavljena, je v vsakem oziru nejasna in zaradi tega ne preostaje drugega, nego da se izroči deželnemu odboru v nadaljno poizvedovanje in poročanje.

V imenu upravnega odseka torej predlagam:

„Visoki deželni zbor skleni:

Prošnja županste v Ajdovcu in Dvoru za zgradbo nove okrajne ceste od deželne ceste pri Dvoru do okrajne ceste v Vrbovcu se odstopi deželnemu odboru v nadaljno poslovanje in svoječasnoročanje.“

Deželni glavar:

Otvaram razpravo.

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu upravnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljna točka je:

13. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Preserji za uvrstitev občinske ceste Preser-Gorenja - Brezovica - Rakitna med okrajne ceste.

13. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Gemeindevorstandes in Preser um Einreihung der Gemeindefraße Preser-Oberbrosowiz-Rakitna unter die Bezirksstraßen.

Poročevalec Lenarčič:

Visoka zbornica! Županstvo v Preserji prišlo je s prošnjo na deželni zbor, da bi se cesta, ki sedaj veže Brezovico oziroma Preser z Rakitno, uvrstila med okrajne ceste. V prošnji utemeljuje županstvo to svojo zahtevo s tem, da imajo v dotičnem okraju prispevati za okrajnocestne namene precejšnji znesek, med tem, ko zlasti vas Rakitna nima skoraj nikakih koristi od okrajnih cest, kajti glavna cesta, ki ravno vodi iz Rakitne proti Preserju, je sedaj še občinska. Občinskih cest pa imajo v tistem okraju prav mnogo. Ker pa prošnja ni dovolj inštruirana še z drugimi podatki in zlasti, ker manjka izjave cestnega odbora Vrhniškega, je torej tudi nemogoče, da bi se danes še prošnja definitivno rešila in vsled tega si usojam v imenu upravnega odseka predlagati:

„Visoki deželni zbor skleni:

Prošnja županstva v Preserji izroči se deželnemu odboru, da preskrbi izjave kompetentnih faktorjev, zlasti cestnega odbora vrhniškega ter v prihodnjem zasedanju primerno nasvetuje.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu upravnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Na vrsto pride:

14. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji občin Polom, Stari Log, Ambrus in drugih za zgradbo okrajne ceste iz Kleč skozi Polom v Seč.

14. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Gemeinden Ebenthal, Altlag, Ambrus und anderer um Ausführung der Bezirksstraße von Kleč über Ebenthal nach Seč.

Poročevalec Božič:

Visoka zbornica! Občina Polom je vložila prošnjo za izpeljavo, oziroma zgradbo okrajne ceste iz Kleč čez Polom in Seč v Žverče. Občina Polom, kjer se nahaja tudi sedež župniškega urada in šole, obstoji iz vasij Polom, Seč, Vrbovec in Kukavas ter plačuje 800 gld. davka. Ta občina nima nikakoršnih prometnih sredstev, vsled česar prebivalci svojih pridelkov, hrastovine, bukovine, smrekovine itd. ne morejo spraviti v denar; vse svoje nade stavijo v to, da se bode z zgradbo okrajne ceste njihovo gmotno stanje znatno izboljšalo. Prebivalci mislijo, da je zgradba okrajne ceste, za katero prosijo, eksistenčno vprašanje za celo občino, ker bi na ta način stopila v redno in primerno prometno zvezo s železničnima postajama Kočevje in Dobropolje, dalje z Žužemperkom, Malogoro, Starim logom, Smuko in Novim mestom. Po prošnji priloženem obrisu bi znašale daljave projektovane ceste 129 km in bi ta cesta vodila od okrajne ceste pri Klečah čez Polom in Seč na Žverče, kjer bi se stikala s cestami na Struge, Dobropolje, Ambrus, Zagradec, Žužemperk, Žverče, Hinje, Smuko in Novo mesto. Terenskih težav bi pri zgradbi te ceste ne bilo posebnih treba premagati, troški za njo pa bi po priloženem proračunu znašali 14.755 gld. 20 kr. Končno naglašja prošnja še to, da je bila zgradba te ceste že pred 40 leti dovoljena, ne da bi se bila izvršila. Tej prošnji se pridružujejo župnijski uradi v Polomu, Ambrusu in Zagradcu, nadalje občine: Starilog, Žverče, Ambrus in Mala gora. Za definitivno rešitev te prošnje treba pozvedeti še mnenje okrajnega cestnega odbora in tudi sicer preiskati vse merodajne okolnosti; ker pa dotičnih podatkov zdaj še ni na razpolaganje, si usojam v imenu upravnega odseka predlagati:

„Visoki deželni zbor skleni:

Predležeča prošnja odstopi se deželnemu odboru, da preišče vse merodajne okolnosti ter o tem v prihodnjem zasedanju deželnemu zboru poroča ter prosim, da se ta predlog sprejme.“

Deželni glavar:

Otvaram razpravo.

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu upravnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljna točka je:

15. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji Matije Ambrožiča in sodrugov za izločitev katasterske občine Sanabor iz občine Vrhpolje ter združitve z občino Col.

15. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Mathias Ambrožič und Genossen um Auscheidung der Katastralgemeinde Sanabor aus der Ortsgemeinde Oberfeld und Vereinigung mit der Ortsgemeinde Col.

Poročevalec Božič:

Visoka zbornica! Nadalje mi je poročati o prošnji 24 gospodarjev iz vasi Sanabor v občini Vrhpolje pri Vipavi, da bi se katasterska občina Sanabor izločila od občine Vrhpolje in priklopila občini Col. Kakor je visokemu deželnemu zboru znano, je bila občina Vrhpolje, h kateri spada tudi vasica Sanabor, nedavno ločena od občine Vipavske, in ustrojena samostojna občina Vrhpolje. Vas Sanabor je bila že pred leti, še predno je bilo vprašanje gledé ločitve občine Vrhpolje od Vipavske občine rešeno, predložila visokemu deželnemu zboru prošnjo, da bi se ustanovila kot samostojna občina. Pozneje pa se je stvar predrušila. Sklenila je namreč ta vas z občino Vrhpolje nekaj kompromis, mereč na to, da bi se najprej dosegla ločitev vasi Sanabor in Vrhpolje od občine Vipava, potem pa šele izvršila nadaljno razdelitev. To se je tudi zgodilo, ustrojila se je nova občina Vrhpolje in danes stopa 24 posestnikov iz Sanabora pred visoki deželni zbor s prošnjo, da bi se vasica Sanabor izločila iz občine Vrhpolje ter utelesila občini Col. Prosilci podkrepljujejo svojo prošnjo s tem, da je vas Sanabor, veliko bližja občini Col, kakor pa občini Vrhpolje, nadalje s tem, da bi bila občina Vrhpolje še vedno dovolj močna, četudi se izloči vas Sanabor, dalje da spada vas Sanabor pod župnijo Col, kamor hodijo ljudje k maši, in kjer poslušajo razglase tuje občine, dočim jim ostajajo razglasi domače občine neznani, ker nimajo prilike jih slišati. Nadalje se sklicujejo prosilci na to, da so zdaj primorani mnogo časa zamuditi s tem, da morajo hoditi po ubožne liste k županstvu v Vrhpolje, jih nositi župnijskemu

uradu na Col v podpis, in narobe. Končno omenjajo prosilci, da je vas Sanabor všolana v Col, ter menijo, da bi bilo odcepljenje od občine Vrhpolje tudi iz pedagogičnega stališča opravičeno. Drugih podatkov ni, v prvi vrsti pa manjka izjava občine Vrhpolje, ki ima pri tem tudi besedo spregovoriti, in tudi mnenje c. kr. vlade gledé tega vprašanja ni znano.

Vsled tega si usojam v imenu upravnega odseka predlagati:

„Visoki deželni zbor skleni:

Prošnja Matije Ambrožiča in sodrugov odstopi se deželnemu odboru z naročilom, da vse potrebno poizve ter o tem v prihodnjem zasedanju deželnemu zboru poroča.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo predlogu upravnega odseka, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljna točka je:

16. Ustno poročilo finančnega odseka o vladni predlogi z načrtom deželnega zakona, s katerim se določuje, da je osebni dohodninski davek, ki je bil uveden po državnem zakonu z dné 25. oktobra 1896. l., drž. zak. št. 220, oproščen od vseh pristojnosti deželnega zakonodajstva podvrženih doklad, in v kolikor da so dvorni, državni, deželni in javni zakladni uradniki, kakor tudi dušni pastirji oproščeni od doklad k plačarini (k prilogi 37.).

16. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Regierungsvorlage mit dem Entwurfe eines Landesgesetzes, betreffend die Freilassung der mit dem Reichsgesetze vom 25. October 1896, R. G. Bl. Nr. 220, eingeführten Personaleinkommensteuer von allen der Kompetenz der Landesgesetzgebung unterliegenden Zuschlägen und die Befreiung der Hof-, Staats-, Landes- und öffentlichen Fondsbeamten, sowie der Seelsorger von Zuschlägen zur Besoldungssteuer (zur Beilage 37.).

Poročevalec Hribar:

Visoki deželni zbor! Naše davčno zakonodajstvo je — kakor davčna zakonodajstva po drugih državah — slonelo dosedaj na principu: Vzemite davek, kjer ga moreš dobiti, kjer dobiš davkoplačevalca. Nasledek tega je bil, da so zemljiški in hišni posestniki, ki ne morejo zatajiti svojih dohodkov, pred vsem se pritegnili, da so prinašali za državno upravo in za upravo samoupravnih teles. Nasledek tega pa je bil tudi ta, da se je končno začela pojavljati reakcija in čim več je kmetovalec imel stroškov za obdelovanje svojih zemljišč, čim težavnejše so postajale zanj razmere glede prodaje produktov, tembolj se je jel oglašati za znižanje pretežkega davčnega bremena. Istotako je davek hišnega posestnika prehudo težil in zaradi tega so se vedno pogosteje čuli tudi iz vrsta hišnih posestnikov glasovi, ki so zahtevali, da se jim davčno breme kolikor mogoče olajša. Končno torej tudi državna uprava za te klice ni mogla gluha ostati in začela je misliti na davčno reformo, po kateri bi mogla zadeti tudi tiste sloje, ki so dosedaj bili v stanu, prikrivati fiskusu svoje dohodke. Temu uvaževanju je bil nasledek, da je bil državnemu zboru predložen zakonski načrt o osebnem dohodninskem davku in da je ta zakonski načrt po obširnih obravnavah dne 26. oktobra 1896 tudi zakon postal. Ne bo torej odveč, ako se nekoliko podrobneje ozrem na določbe davčnega zakona, na določbe, katere postavljajo naše davčno zakonodajstvo končno na drugo stališče. Načelo, katero je zakonodajalec tukaj zastopal, je, da naj poslej plačuje davek tudi tisti, čegar veliko premoženje je bilo dosedaj skrito pred očmi državnih davčnih organov; da bodo tedaj poslej tudi pravi bogatini prinašali k državnim in drugim javnim potrebščinam. Zaradi tega se je določilo, da se vpelje osebna dohodnina, katera bo omogočila, da se dosedanjim davkoplačevalcem nekoliko olajšajo pretežka davčna bremena. Olajšati je hotela državna uprava dotičnim davkoplačevalcem ta davčna bremena iz raznih vzrokov. Pred vsem zato, da bi si v sedanji narodnogospodarski krizi nekoliko opomogli. Po davčnej reformi določilo se je, da dosedanja pridobnina in dohodnina ostaneta tudi za naprej; vendar pa se oba ta davka spojita ter se bosta zanaprej imenovala pridobnina. Dovolil se je pa zato, da bi osebni dohodninski davek ne zadel preobčutno davkoplačevalcev, ki bodo ob enem imeli plačevati tudi pridobnino, od te oziroma popust 20% na davčni predpis leta 1892 respektive 22¹/₂% na davčni predpis leta 1898. Poleg splošne pridobnine vpeljal se je rentni davek, potem pridobnina za podjetja, ki so dolžna polagati javne račune in končno osebna dohodnina ter plačarina. Država je seveda morala na to gledati, da njeni dohodki iz davčne reforme ne bodo manjši, kakor so bili dosedaj, temveč da bodo vsekako večji. Vsaj ima vsaka davčna reforma končni smoter, da si država pridobi večjih dohodkov. Če je torej država po jedni strani hotela neki vrsti davkoplačevalcev olajšati davčna bremena, po drugi strani pa tudi povečati svoje dohodke, umevno je samo po sebi, da je morala davčno reformo urediti tako, da bode

osebni dohodninski davek, na kateri je najbolj računila, toliko donášal, da bode mogla zgoraj označenima dvema postulatoma zadostiti.

Ako prestopim sedaj k posameznim določbam zakona z dne 26. oktobra 1896, omeniti mi je, da ima država iz dohodkov osebnih davkov dobiti pred vsem 1.200.000 gld. za priredbene troške, potem pa l. 1898, oni znesek, kateri bi bila po davčnem predpisu l. 1897, ki je znašal 22.880.000 gld. s poviškom za 2¹/₂% dobiti morala. Dohodek l. 1899 poviša se zopet za 5%.

Neka za deželne finance važna določba zakona z dne 26. oktobra 1896 je, da se je določila svota 3.000.000 gld., katera se ima od leta 1898 naprej odkazovati posameznim deželam in kraljestvom, zastopanim v državnem zboru, in sicer odkazovati v onem razmerju, v katerem so dosedaj prinašale z direktnimi davki za državne potrebščine. Ta svota bo se pa med nje razdelila, ako se z dohodki osebne dohodnine pokrijejo prej vsi davčni popusti. V ta namen bi zadostovala okrogla svota 15.000.000 gld. Ni dvoma, da bo nova osebna dohodnina, ki je v proračunu leta 1898 postavljena z zneskom 15.624.400 gld., donesla veliko več. Ljudje, ki so o tem poučeni, zlasti finančniki, ki so razmišljali o stvari, trdijo, da bo ta davek takoj v prvem letu nesel najmanje 25.000.000 gld. Ako je država kot dohodek od osebnega dohodninskega davka postavila v proračun samo svoto 15.624.400 gld., storila je to samo zaradi tega, da je kolikor mogoče previdna pri sestavljenju proračuna in taka previdnost je v tem slučaju, ki ni še izkušenj prejšnjih let, vsekakor potrebna. Vendar se pa da z gotovostjo pričakovati, da se bo omenjena svota presešla, in ako se to zgodi, potem je gotovo, da bodo dežele dobile tiste tri milijone, ki so po prilogi G navesetov k občenemu finančnemu načrtu, ki je bil predložen državnemu zboru, zanje namenjene. Izračunjeno je namreč, da bodo vsi popusti na realnih in osebnih davkih znašali v letu 1898. okroglih 13.000.000 gld. Temu znesku je prišteti še na dežele pripadajočo svoto 3.000.000 gld. Pri tem je pa treba še nekaj daljnega omeniti. Bolj važna, kakor določba, da se ima deželam za prvi dve leti odkazati svota 3.000.000 gld., utegne s časom postati določba X. članka prej omenjenega zakona. Ta članek namreč določa, da se imajo z dohodki osebnega dohodninskega davka pokrivati popusti na realnih davkih. Z dohodki osobne dohodnine bo torej pokriti pred vsem trinajst milijonov goldinarjev, od ostale svote pa se ima razdeliti med dežele in kraljestva pred vsem 3.000.000 gld., potem pa ravno tako, kakor ta svota, še polovica vsega presežka, ako ga še kaj ostane.

Ako se torej uresničijo nade, ki se goje glede visokosti dohodkov od osebnega dohodninskega davka in finančni minister sam je izjavil, da se od njega veliko pričakuje, potem utegne določba X. članka za deželne finance postati jako važna.

Vzel sem si trud, pa sem izračunil, koliko bo država dobivala od pridobnine v prihodnjih 12 letih, namreč do l. 1909.

Po pridobnini in dohodnini lanskega leta bode predpisana pridobnina za tekoče leto z $22\frac{1}{2}\%$ popustom. Ker pa zakon določa, da se ima pridobnina popolniti do polnega zneska predidóčega predpisa z $2\frac{1}{2}\%$ priklado, tedaj bo l. 1898. država dobila 23,452 000 gld., v letu 1900, katero po X. članku zakona pomenja razdobje v 12letnej priredbenej dobi, 24,624 600 gld. in v letu 1909. 30,752,858 gld. Tedaj bo proti predpisu po članku XIII. zakona v znesku 17,732.000 gld. več prejela v letu 1898, 5,720.000 gld., v letu 1900, 6,892.000 gld. in v letu 1909, 13,020.858 gld.

Ker se imajo ti zneski pokriti iz višjih dohodkov osebnega dohodninskega davka, pridejo v poštev pri sestavljanji ključa, koliko se ima naposled oddeliti deželam in kraljestvom. Popusti pri realnih davkih so pri tej davčni reformi precej izdatni. Za leto 1898, se določa popust z 10% na zemljiški in z 10% na hišni davek. Ako bodo dohodki iz osebne dohodnine večji, kakor je potrebno za pokrivanje pridobnine po prej imenovanem ključu in pa za pokrivanje onih 3,000.000 gld., katere ima država odkazati deželam, bo se pa popust pri zemljiškem in hišnem davku zvišal in sicer pri zemljiškem na 15% in pri hišnem davku na $12\frac{1}{2}\%$. Poleg tega zvišal se bo sedaj za pridobnino na $22\frac{1}{2}\%$ določeni popust, na 25% . Ti popusti so torej precej znatni in sicer znatni zlasti pri realnih davkih, ako se račun, da bi kakor dosedaj, tudi v prihodnje, naraščali seveda v manjši meri, ko pridobnina. Ako se torej vzame, da bodo realni davki naraščali na leto za 1% , tedaj bodo v letu 1898 znašali ti popusti 7,179,335 gld. V letu 1899. znašali bodo že 10,876,692 gld., v letu 1900. 10,985,458 gld. in v letu 1909. 12,014,629 gld. Pokriti bode torej vse te popuste iz višjega dohodka osebne dohodnine, iz katerega bode pokriti tudi še onih 3,000.000 gld., katere država odkazuje deželam. Vsega skupaj bode torej pokriti v letu 1898. 5,899,335 gld., v letu 1899. 20,168,692 gld., v letu 1900 20,877,458 gld., in v letu 1909. 28,035,487 gld. Kolikošne so torej šanse glede razdelitve prebitkov po določilih člena X. tega zakona? Ako se uresničijo nade, ki jih imajo nekateri glede visokosti dohodkov iz osebnega dohodninskega davka, torej se bo leta 1899. deželam razdelilo okroglo 4,500,000 gld. prebitka. Leta 1900 se bo pa stvar že tako zasukala, da bi bilo za dežele, ako bode dohodek iz osebne dohodarine res znašal 25,000.000 gld., kakor se semtertje pričakuje samo 2,000 000 gld. prebitka v tem, ko bi država leta 1909 za izplačila deželam ne imela že nikacega pokritja več. Ker je pa pričakovati, da se bo osebni dohodninski davek od leta do leta pomnoževal in da bo država, ko bode imela pred saboj napovedbe, vedela čedalje boljše prijematih take ljudi, ki so doslej docela ali deloma zatajevali svoje dohodke, tedaj je upati, da se bodo do leta 1909. s prebitki osebne dohodnine dali pokriti vsi popusti na realnih in osebnih davkih, ki so določeni, da se morajo pred vsem pokrivali. Potemtakem pa je jako važna določba, da se imajo prebitki razdeljevati med deželne fonde. Vse to se mi je zdelo potrebno navesti, da se bo zamoglo presojati, če je za našo deželo

sploh koristno, ako se vladna predloga sprejme. — Sedaj pa nastane vprašanje, ali je to za deželo koristno tudi že sedaj? Da je to koristno za bodočnost, o tem po mojej obrazlozbi, mislim, ne more biti dvojbe; drugo vprašanje pa je, ali bo dežela kaj koristi imela že sedaj ako se odpovemo pravici do naklad na osebni dohodninski davek.

O tem, ali je to že sedaj koristno, nas poučujejo sledeče številke.

Po uspehih leta 1895. so iznašali osebni davki v deželi Kranjski 529.857 gld. Če se ta svota izračuni po stopnjevarji, kakor davki rastejo, na leto 1898., znašali bodo v tem letu 569.000 gld. 4% deželna naklada od tega zneska bi znašala 227.600 gld. Leta 1898. pa bode po številkah, katere mi je dalo na razpolaganje c. kr. finančno ravnateljstvo, svota predpisanega osebnega davka znašala 512.400 gld., pri čemer pa je treba naglašati, da so te številke jako previdno postavljene v proračun, in da utegne biti uspeh veliko ugodnejši. Ali vzemimo, da ostane pri teh številkah, ki so za našo deželo postavljene v proračun leta 1898. glede osebnih davkov, tedaj bi deželna naklada od svote 512.400 gld. znašala 204.960 gld. ali za 22.620 gld. manj, kakor v preteklem letu. Nasproti temu pa nam vlada odstopi od tistih 3 milijonov, katere ima razdeliti med dežele in kraljestva, 38.612 gld., tako da bi imel deželni zaklad faktičnega dobička 15.972 gld. Ne smemo pa pozabiti, da poleg tega dobijo tudi davkoplačevalci — in seveda pride to v korist vsej deželi — popust na zemljiškem in hišnem davku, ki bo takoj letos znašal 98.407 gld. in da se bode ta popust skoraj gotovo že prihodnje leto zvišal na 137.917 gld. Ako torej računimo tudi s temi številkami, je razvideti, da ima dežela precej večji dobiček od tega, ako deželni zbor pritrdi predloženemu zakonskemu načrtu, kakor pa, ako bi se odločil pobirati sam naklado na osebni dohodninski davek. Osebna dohodnina je, kakor rečeno, v državni proračun postavljena z zneskom 15,624,400 gld. Če računamo po ključu o popustih, ki je bil državnemu zboru predložen, pride na deželo Kranjsko osebna dohodnina 211.791 gld. in bi potemtakem znašala 40% deželna naklada 84.716 gld. Če tedaj računimo, da dobi dežela, ako se ne odreče pravici nalagati naklade na osebni dohodninski davek, 84.716 gld., tedaj dobi v primeri z državnim prispevkom 38 612 gld. deželni zaklad faktično manj 46.104 gld. Če pa priračunimo tistih 98.407 gld., ki že l. 1898. pridejo na korist davkoplačevalcem naše dežele, vidno je, da bi korist — seveda bi to ne bila korist naravnost za deželni zaklad — znašala 52.303 gld. Ako upoštevamo še nadaljni zvišani popust pri zemljiškem in hišnem davku s 5% , oziroma z $2\frac{1}{2}\%$, kar bi znašalo 39.000 gld., vidno bode, da bi korist, katero bi imela dežela, ako se odreče pravici pobirati naklade od osebne dohodnine, znašala vsega skupaj 91.843 gld. Sicer se pa more tudi naravnost trditi, da se ta korist da doseči za deželni zaklad; kajti, ako bi dežela ne mogla izhajati z dosedanjimi nakladami in z zneskom, ki ga bode dobivala od tistih 3 milijonov, ki se imajo deželam odkazati, bi deželni zbor še vedno lahko sklenil, da se popusti

realnih davkih zasežejo na korist deželnemu fondu. — Pa še enega momenta h koncu svojega poročila ne morem neomenjenega pustiti, okoliščine namreč, da spada dežela Kranjska med gospodarsko slabejše dežele, in da, ako pride do tega, da bi se v smislu člena X. zakona z dne 26. oktobra 1896 prebitki od osebne dohodnine začeli porazdeljevati na posamezne deželne fonde, so potem ravno gospodarsko slabejše dežele tiste, ki bi imele od tega največji dobiček. Osebna dohodnina pri nas na Kranjskem ne bode donašala posebno veliko; veliko pa bode donašala v bogatih deželah, na Češkem, Moravskem, v Šleziji in v Dolenji Avstriji. Ker se pa bodo vsi prebitki po enakem ključu, kakor je določen glede porazdeljenja večkrat omenjenih treh milijonov, porazdeljevali na posamezne dežele, vidno je, da utegne naša dežela imeti precej veliko korist od tega, ako se odločimo, da se sprejme zakonski načrt, kakor ga je vlada predložila.

V imenu finančnega odseka torej po teh besedah predlagam:

„Visoki deželni zbor skleni:

1. Načrtu zakona v prilogi 37. se pritrjuje.
2. Deželnemu odboru se naroča, da temu načrtu zakona izposluje Najvišje potrjenje.

1. Dem Gesetzentwurfe in der Beilage 37 wird die Zustimmung ertheilt.

2. Der Landesausschuss wird beauftragt, diesem Gesetzentwurfe die Allerhöchste Sanction zu erwirken.“

Deželni glavar:

Otvarjam splošno razpravo.

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, preidimo v nadrobno razpravo.

Prosim gospoda poročevalca, prečita člen I.

Poročevalec Hribar:

Glede člena I. predlagam najprej, dase v slovenskem tekstu v 7. vrsti po besedi „zaklad“ piče izpremeni v nadpiče. Dalje predlagam, da se v nemškem tekstu v 7. vrsti po besedi „bestehen“ piče izpremeni v nadpiče; nadalje naj se v predzadnji vrsti beseda „aber“ vrine pred besedo „überhaupt“.

Deželni glavar:

Gospod deželni predsednik ima besedo.

K. k. Landespräsident Excellenz Freiherr v. Hein:

Aus den Ausführungen des Herrn Referenten ergibt sich eine ganz geringfügige Differenz gegenüber der Vorlage, bezüglich welcher ich mit ihm mich nicht einverstanden erklären kann. Er verlangt nämlich, daß im Artikel I. im deutschen Texte nach dem Worte „bestehen“ ein Strichpunkt gesetzt werde. Diese Interpunction erscheint wohl im slovenischen Texte vollkommen begrün-

det, weil dort thatsächlich zwei verschiedene Sätze auf einander folgen; im deutschen Texte bildet jedoch der ganze Artikel eigentlich einen Satz und das Prädikat, welches in der letzten Zeile vorkommt, bezieht sich auf den ganzen vorhergehenden Text des Artikels. Ich möchte daher den Herrn Berichterstatter bitten, sich vielleicht damit einverstanden zu erklären, daß nach dem Worte „bestehen“ der Beistrich bleibt; was den slovenischen Text betrifft, so schließe ich mich der ganz berechtigten Anschauung des Herrn Berichterstatters an, daß an die betreffende Stelle ein Strichpunkt gehöre. In der deutschen Fassung ist meiner Ansicht nach der Beistrich am Platze.

Poročevalec Hribar:

Izjavljam, da nimam ničesar proti temu, ako se v nemškem tekstu po besedi „bestehen“ pusti vejca.

Člen I. se torej glasi:

(bere: — liest:)

„Člen I.

Osebnega dohodninskega davka, ki je bil uveden po zakonu z dné 25. oktobra 1896. l., drž zak. št. 220, o neposrednih osebnih davkih, ne smejo od pričetka, ko stopi v veljavnost ta državni zakon, zadevati deželne doklade dotlej, dokler obstojé v členih V. do XII. tega državnega zakona določeni davčni odpustki in preokrazi na deželni zaklad; vse druge pristojnosti deželnega zakonodajstva podvrzene doklade (deželne, okrajne in občinske doklade, cerkvene, bogoslužne, šolske in drugačne zakladne doklade i. t. r.) pa osebnega dohodninskega davka sploh ne smejo zadevati.

Artikel I.

Die durch das Gesetz vom 25. October 1896, K. G. B. Nr. 220, betreffend die directen Personalsteuern eingeführte Personaleinkommensteuer darf vom Beginne der Wirksamkeit dieses Reichsgesetzes angefangen von Landeszuschlägen insoweit nicht, als die in den Artikeln V bis XII dieses Reichsgesetzes normirten Steuernachlässe und Überweisungen an den Landesfond bestehen, von allen übrigen der Competenz der Landesgesetzgebung unterliegenden Zuschlägen (Landes-, Bezirks- und Gemeindeumlagen, Kirchen-, Cultus-, Schul- und sonstige Fondszuschläge u. a. m.) aber überhaupt nicht getroffen werden.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Pri členu II. predlagam, da se v slovenskem tekstu prva beseda loči tako, da bo čitati dve besedi, namreč: „Ravno tako“.

Člen II. se glasi:

(bere: — liest:)

„Člen II.

Ravno tako ne smejo nobene pristojnosti deželnega zakonodajstva podvrzene doklade k plača-

rini od višjih službenih prejemkov, ki je bila uvedena po državnem zakonu z dne 25. oktobra 1896. l., drž. zak. št. 220, zadevati: dvornih, državnih, deželnih in javnih zakladnih uradnikov, kakor tudi ne dušnih pastirjev glede njih službenih prejemkov, oziroma glede njih kongruie.

Artikel II.

Desgleichen dürfen durch keinerlei der Kompetenz der Landesgesetzgebung unterliegende Zuschläge zu der durch das Reichsgesetz vom 25. October 1896, R. G. B. Nr. 220, eingeführten Besoldungssteuer von höheren Dienstbezügen getroffen werden: Hof-, Staats-, Landes- und öffentliche Fondsbeamte, sowie Seelsorger bezüglich ihrer Dienstbezüge, beziehungsweise ihrer Congrua."

(Obvelja. — Angenommen.)

„Člen III.

Mojemu ministru za notranje stvari in Mojemu finančnemu ministru je naročeno izvršiti ta zakon.

Artikel III.

Mit dem Vollzuge dieses Gesetzes wird Mein Minister des Innern und Mein Finanzminister beauftragt."

(Obvelja. — Angenommen.)

„S pritrditvijo deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem tako:

Mit Zustimmung des Landtages Meines Herzogthumes Krain finde Ich anzuordnen, wie folgt:"

(Obvelja. — Angenommen.)

„Z a k o n

z dne

veljaven za vojvodino Kranjsko,

s katerim se določuje,

da je osebni dohodninski davek, ki je bil uveden po državnem zakonu z dne 25. oktobra 1896. leta, drž. zak. št. 220, oproščen od vseh pristojnosti deželnega zakonodajstva podvrženih doklad, in v kolikor da so dvorni, državni, deželni in javni zakladni uradniki, kakor tudi dušni pastirji oproščeni od doklad k plačarini.

G e s e z

vom

wirksam für das Herzogthum Krain,

betreffend

die Freilassung der mit dem Reichsgesetze vom 25. October 1896, R. G. B. Nr. 220, eingeführten Personal-

einkommensteuer von allen der Kompetenz der Landesgesetzgebung unterliegenden Zuschlägen, und die Befreiung der Hof-, Staats-, Landes- und öffentlichen Fondsbeamten, sowie der Seelsorger von Zuschlägen zur Besoldungssteuer.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlagam, da se sprejme ta zakonski načrt tudi v tretjem branju.

Deželni glavar:

Gospod poročevalec predlaga tretje branje.

Prosim torej glasovati. Gospodje poslanci, ki potrjujejo načrtani zakon v celoti, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Načrtani zakon je v celoti sprejet in s tem je sprejet tudi 1. predlog finančnega odseka.

Prosim glasovati še o 2. predlogu finančnega odseka.

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo 2. predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto in s tem je rešena zadnja točka dnevnega reda.

Izročena mi je bila sledeča interpelacija gospoda poslanca Luckmanna in tovarišev. Prosim gospoda tajnika, da jo izvoli prečitati.

Tajnik Pfeifer:

(bere: — ließt:)

Interpellation

an die hohe k. k. Landes-Regierung!

Aus den Verhandlungen des Berg- und hüttenmännischen Vereines für Steiermark und Kärnten am 8. September zu Klagenfurt, gieng hervor, daß vor einiger Zeit eine geheime Verordnung des hohen k. k. Ackerbau-Ministeriums erlassen wurde, durch welche im wasserrechtlichen Verfahren die erste Instanz angewiesen wurde, alle Gesuche um Wasserrechtsverleihungen, welchen die Aufgabe zu Grunde liegt, vermittelst Wasserkraft elektrische Energie zu erzeugen und zu übertragen, nach durchgeführtem Verfahren, vor Ertheilung der Concession, dem erwähnten Ministerium vorzulegen und daß solche Concessionen principiell nur auf beschränkte Zeit ertheilt werden sollen.

Nachdem das Wasserrechtsgesetz für Krain im Artikel 4 die Ausnahme zuläßt, daß Concessionen auf Zeit beschränkt werden können, diese Beschränkung jedoch für Industrieanlagen bisher nicht angewendet wurde, weil solche die Errichtung von größeren Industrieanlagen überhaupt aus leicht erklärlichen Gründen ganz unmöglich machen würde, nachdem ferner in Krain sehr viele, theilweise noch gar nicht, theilweise nur mangelhaft benützte größere Wasserkräfte disponibel sind, deren Ausbeutung sowohl im Interesse der hohen Regierung, als des Landes sehr wünschenswerth wäre, eine jede Einschränkung des Unternehmungsgesistes und des Aufschwunges der Industrie vermieden werden

mufs, solcher im Gegentheile mit vereinten Kräften gefördert werden sollte, nachdem ferner die Unternehmer abgehalten werden, die Kosten für Borarbeiten aufzuwenden, wenn sie nicht sicher sind, die Concession ohne Beschränkung zu erlangen und volle Kenntnifs der Intentionen des hohen k. k. Ackerbauministeriums, für alle Betheiligten unentbehrlich erscheint, erlauben sich die Gefertigten an die hohe k. k. Landesregierung die Anfrage zu stellen:

1.) Ob hochdieselbe geneigt und in der Lage ist den betreffenden Erlafs des hohen k. k. Ackerbau-Ministeriums zur allgemeinen Kenntnifs zu bringen, und

2.) ob die hohe k. k. Landesregierung geneigt ist dahin zu wirken, dafs Änderungen in Wasserbenützungsrchten nur auf dem Wege der Gesetzgebung eingeführt werden.

Laibach, den 28. Jänner 1898.

G. Luchmann. Schwegel. Schaffer. Voy. Murnik. Viechtenberg. Lenarčič. Dr. J. Tavčar. Lenkh. Dr. D. Majaron. B. Globočnik. Klein. Berdan. Božič. Dr. Papež. Dr. Žitnik. A. Kalan. Rožak. Schweiger.

Deželni glavar:

Čast mi je izročati to interpelacijo gospodu deželnemu predsedniku.

Izročena je bila še druga interpelacija gospoda poslanca dr. Majarona in tovarišev.

Prosim gospoda interpelanta dr. Majarona, da izvoli on sam prečitati to interpelacijo.

Poslanec dr. Majaron:

(bere: — liešt:)

Interpelacija

poslanecv dra. Danilo Majarona in tovarišev do Nj. ekscelece gospoda deželnega predsednika radi napisov katasterskih občin v zemljiških knjigah v obeh deželnih jezikih.

V deželnozborski seji dné 3. januvarija 1888. se je sklenila naslednja resolucija: „Visoka c. kr. vlada se pozivlja, da potrebno ukrene, da se pri zemljiških knjigah vojvodine Kranjske v napisu imovinskega lista navede ime dotične katasterske občine v obeh deželnih jezikih, kjer je tako ime v navadi.“

Ta sklep se je c. kr. deželnemu predsedstvu naznanil z dopisom deželnega odbora z dne 1. maja 1888, št. 307. V deželnozborski seji z dne 29. septembra 1888 je zastopnik visoke vlade izjavil, da je tozadevno resolucijo predložil visokemu ministerstvu za pravosodje, zbornica pa je sklenila, vnovič pozvati visoko vlado, da ukrene izvršitev resolucije. Ta sklep je c. kr. deželnemu predsedstvu deželni odbor prijavil z dopisom z dne 8. decembra 1888, št. 6879. Vsled posebnega vprašanja k temu predmetu je v deželnozborski seji z dne 15. novembra

1889 zastopnik visoke vlade odgovarjal, da je meseca februarija istega leta posamezna okrajna glavarstva napotil, naj glede na bližajočo se ljudsko štetje (po stanji 31. decembra 1890. leta) pozvedujejo in poročajo radi določitve pravilnih krajepisnih imen in da je v ta namen povabil na sodelovanje tudi društvo „Matico Slovensko“. Pri tej priliki je zastopnik visoke vlade prečital tudi razpis visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari, kateri mu je došel dne 3. septembra 1889 pod št. 2457/pr. in se tako-le glasi: „Mit Beziehung auf den h. o. Erlafs vom 23. Juli v. J., Z. 3308/M. I. und in Erledigung des Berichtes vom 19. Juli l. J. Z. 1862/Pr., beehre ich mich Euer Hochwohlgeboren zu eröffnen, dafs das Justizministerium laut der anher gelangten Note vom 20. August l. J., Z. 15.363 die weitere Verfügung wegen Eintragung der Ortsnamen in die Grundbücher des Herzogthums Krain in beiden Landessprachen bis zur Fertigstellung eines neuen Ortsnamen-Verzeichnisses, welches sich nach dem obgedachten Berichte Euer Hochwohlgeboren bereits in Vorbereitung befindet, aufzuschieben beschloffen hat. Sobald das in Rede stehende Ortsnamen-Verzeichnis fertiggestellt sein wird, wollen Euer Hochwohlgeboren hievon unter Anschlufs eines Exemplares desselben sofort mir die gefällige Mittheilung machen.“

Deželni zbor je na ta odgovor v isti seji sklenil, da se deželnemu odboru naroča, v prihodnjem zasedanji poročati o uspehu deželno-zborskega sklepa z dne 29. septembra 1888 glede napisov imovinskih listov v zemljiški knjigi. Deželni odbor je ta sklep naznanil c. kr. deželnemu predsestvu z dopisom z dne 17. avgusta 1890, št. 9081. Došel mu je nato dopis c. kr. deželnega predsedstva z dne 8. septembra 1890, št. 2461/pr., v katerem se poroča, da se je radi pretresanja krajevnih imenikov, pripravljenih za ljudsko štetje, vršila dne 15. julija 1890 enketa, ki je dognala, kar treba za jednoto in pravilno pisavo krajevnih imen, in nadalje radi paralelnih oznamb katasterskih občin v obeh deželnih jezikih sklenila, naj bi se pri c. kr. deželni vladi napravili za katasterske občine posebni, po katasterskih občinah ločeni imeniki in potem potom zbornih sodišč in finančnega deželnega oblastva doposlali okrajnim sodiščem in davčnim uradom radi zaznamb morebitnih korektur. Ta dopis se završuje z obvestilom, da se navedeni imeniki katasterskih občin istočasno v smislu enketinega sklepa dostavijo sodnim in finančnim oblastvom. Ta dopis se je v letnem poročilu v deželnozborski seji dne 20. novembra 1890 na znanje vzel. Izražal je le prvi predlagatelj predmetne resolucije, pokojni poslanec Janko Kersnik zadovoljstvo, da se je ta stvar toliko pospeševala, da menda tekom prihodnjega leta pridejo vendar-le slovenska krajevna imena v zemljiške knjige. Od tega časa naprej pa teče sedaj že osmo leto, ne da bi se bila mej tem v naše zemljiške knjige vpisala slovenska imena katasterskih občin in ne da bi se tako bila izpolnila večkrat ponovljena resolucija našega deželnega zbora, odnosno niti obečanje visokega ministerstva za pravosodje, in to vzlic temu, da je že l. 1894. c. kr. centralna statistična komisija bila na svitlo dala novi „Specijalni repertorij krajev

na Kranjskem*, predelan po rezultatih popisa ljudstva z dne 31. decembra 1890.

Ta prečudni slučaj napotuje podpisane, da stavljajo naslednja vprašanja:

1.) Ali je visoka vlada pripravljena pojasniti, zakaj se še do danes niso vpisale v zemljiške knjige katastrske občine v obeh deželnih jezikih;

2.) ali je nadalje pripravljena, nemudoma ukreniti, da se tozadevni večkratni resoluciji deželnega zbora popolnem ugoti?

V Ljubljani, dne 28. januvarija 1898.

Dr. Danilo Majaron. Murnik. Iv. Hribar. Dr. Papež. Dr. Žitnik. A. Kalan. Ažman. Košak. Dr. Iv. Tavčar. Jos. Lenarčič. Klein. V. Globočnik. Perdan. Grasselli. Božič. Višnikar. Schweiger. Povše. Pakiž. Jelovšek. Tom. Kajdiž. V. Pfeifer. Modic.

Konec seje ob 2. uri popoldne. — Schluss der Sitzung um 2 Uhr nachmittags.

Deželni glavlar:

Čast mi je izročiti to interpelacijo ekscelenci gospodu deželnemu predsedniku.

Z ozirom na to, da je ura že pozna, se bo volitev adresnega odseka vršila šele v prihodnji seji.

Prihodnja seja bo v torek dne 1. februarija ob 10. uri dopoldne, in sicer pridejo na dnevni red sledeče točke: (Glej dnevni red prihodnje seje. — Siehe Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Naznanjam, da ima finančni odsek sejo v pondeljek dne 31. t. m. ob polu 3. uri popoldne, in upravni odsek v pondeljek ob 4. uri popoldne.

Sklepam sejo.